

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

leto: XXXVIII

november 2006

števila: **11**



Poštnina plačana pri
pošti Slovenj Gradec
Cena 680 sit (2.84 €)

Viharnik

naslovna tema

60 let Lovske družine Prežihovo

kmetijstvo

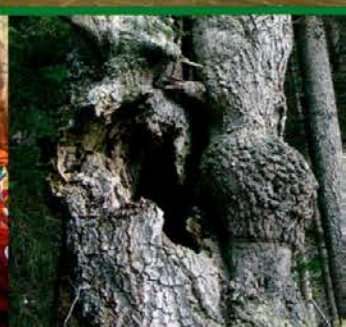
Kmetijsko gozdarski zavod Celje

ljudje in dogodki

Srečanje Pavšetove – Ravnjakove rodbine

prgišče zgodovine

Milan Razdevšek



Goba velikanka v Jazbini

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Letošnja gobja letina ni bila obilna, vendar za gobarje po srcu zadostna. Gobarska sreča se je nasmehnila tudi Janiju Štifterju iz Jazbine. Jani je moj nekdanji sodelavec v bivšem črnjanskem gozdnem obratu (TOZD gozdarstvo Črna). Z mamom Angelo živi kot podnajemnik v majhni leseni koči – nekdanji gozdarski bajti na nekdanjem Ramšakovem posestvu sredi strme in zelo gozdnate Jazbine. Majhna negozdna površina, kjer živita Štifterja, se imenuje Vresenikovo. Jani je zaradi slabega



Jani Štifter z gobo velikanko

zdravstvenega stanja brez dela. Prosti čas izkoristi za urejanje okolice domače hiše, cestnega priključka na Vresenikovo, še posebno skrb ima za staro sadno drevje. Zelo mu je pri srcu žganjekuha in prešanje sadja, rad pa tudi opreza za gobami, medtem ko se sprehaja po skrivnostnih jazbinskih gozdovih, v katerih si je še pred nedavnim služil kruh.

Letošnjo gobarsko sezono je imel še posebno srečo, saj je našel gobo velikanko; pod borovo krošnjo je rasla ogromna borova gliva. Na najširšem delu nadgobja je imela obseg 170 cm. Jani ji sam ni bil kos. Na pomoč je poklical soseda Dušana Vogliča, živečega na nasprotnem pobočju na pogorevških strminah Jazbine. Ta živi s starši na Čemerju. Njegov oče Valentin je upokojeni gozdni delavec, Dušanov brat Niko pa nadaljuje gozdarsko tradicijo v črnjanskih gozdovih kot sekač GG Slovenj Gradec.

Janiju je Dušan pomagal prenesti orjaško glivo domov kar v košu. Da so jo očistili in pripravili za vlaganje, so porabili več kot dve uri. Še preden so jo razrezali, so Janija z gobo velikanko tudi ovekovečili s fotografskim aparatom.

Jani mi je zaupal, kje je našel to redko gobo, ki pa je v borovih jazbinskih gozdovih še kar pogosta. Morda jo varuje pred številnimi gobarji težko prehodni teren, kjer se ni težko izgubiti!



Jani Štifter z mamom Angelo ter sosedom Dušanom in Valentinom Voglič pred Vresnekovo kočjo

Tečaj poseka z motorno žago za lastnike gozdov



Udeleženci tečaja podiranja drevja z motorno žago na Gmajni

Na Ledrovi kmetiji na gmajni je bil v mesecu novembru tečaj poseka z motorno žago za lastnike gozdov. Na fotografiji: Gospodar Ledrove kmetije Anton Ažnoh po navodilih inštruktorja podira z motorno žago.

foto: Franc Jurač

60 let Lovske družine Prežihovo

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.,  Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Človek je bil že od pradavnine lovec, saj mu je bil lov nujen za preživetje. Ko pa je postal poljedelec, mu ni bil več potreben. Od takrat naprej so se z lovom ukvarjali posamezniki. V fevdalizmu so bile lovne pravice vezane na zemljiško lastnino, v času kapitalizma pa so posamezniki lahko dobili v zakup posamezna lovišča. Možen je bil tudi zakup občinskih lo-

med lovce vključili vsi, ki so bili pošteno naravovarstveno usmerjeni in so bili pripravljeni aktivno sodelovati pri ohranjanju prostoživeče divjadi in organiziranju sodobnega lovstva. Tako so že v letu 1945 ustanovljeno Lovsko zadrugo Kotlje lovci uradno preimenovali v Lovsko družino Kotlje (LD Kotlje). Uradno je bila ustanovljena 10. septembra

do ponovne reorganizacije. Del lovišča LD Kotlje je bil začasno priključen k LD Strojna, naknadno pa razdeljen med LD Strojna in LD Jamnica. Leta 1954 so lovci LD Uršlja gora preimenovali v LD Prežihovo.

Na jubilejno praznovanje so se kotuljski lovci – praznovanje 60-letnice ustanovitve LD Prežihovo – pripravljali že dalj časa. Izdali so lep, predvsem pa za širšo javnost dojemljiv zbornik o svoji lovski družini. Zanimiv je kronološki pregled delovanja lovcev na senčni strani Uršlje gore. Uradno pa so prežihovi lovci praznovali okrogli jubilej 2. septembra 2006 pri lovskega doma Kogovsko pri Ivarčkem jezeru. Na praznovanje so poleg lovcev drugih lovskih družen povabili tudi zemljiške posestnike in ostale ljubitelje narave. Kotuljske lovce družijo tudi pesem, zato je gostom pod vodstvom Mitja Šipka zapel leta 1994 uradno ustanovljeni pevski zbor LD Prežihovo. Ubrani pa so bili tudi zvoki rogov iz LD Muta. Zanimivo je bilo prisluhniti starešini lovske družine Antonu Navodniku, ki je v pozdravnem govoru poudaril sožitje in sodelovanje vseh uporabnikov v območju lovske družine, za izvajanje odgovornih lovskih nalog pa se je zahvalil tudi svojim lovskim tovarišem. Pohvale in priznanja so društvu izrekli

tudi gostje. Predsednik Koroške lovske zveze Dušan Leskovec je poudaril pomembno vlogo lovcev LD Prežihovo pri razvoju lovstva na Koroškem, omenil pa je tudi tesno sodelovanje z Zavodom za gozdove Slovenije, Območne enote Slovenj Gradec. Tudi od ostalih govornikov smo izvedeli veliko zanimivosti o delovanju LD Prežihovo na 3470 ha veliki površini, na kateri je 3146 ha lovne površine, ki se razteza od razgibanih pobočjih Uršlje gore na jugu do reke Meže na severu. Predstavljen nam je bil tudi zbornik. Predlagam vam, da ga podrobno prelistate in dobro boste spoznali gospodarjenje z divjadjo v lovske družini pa tudi ostale aktivnosti 56 članov družine. Na 60. obletnici so se lovci spomnili tudi na sodelovanje 44 pokojnih lovskih tovarišev.

Svečano obletnico so lovci okronali z razvitjem novega lovskega prapora in s pripenjanjem trakov. Prapor je okrašen s številnimi spominskimi žeblički, ki jih je darovalo kar 119 prijateljev lovcev in lova.

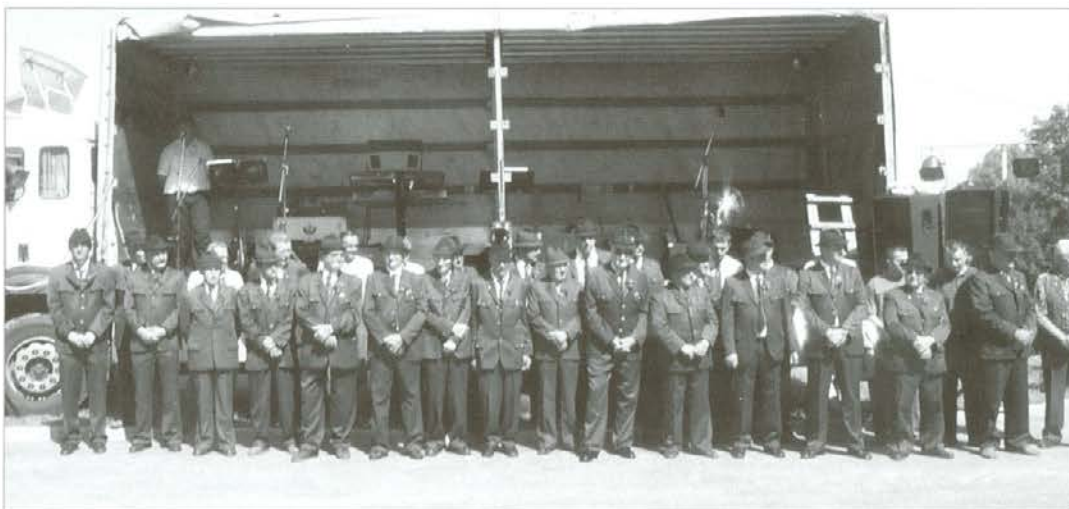
Po končani uradni slovesnosti smo bili prisotni postreženi z dobrim divjačinskim golažem, marsikdo pa si je vzel čas za sproščeni klepet z jubilanti in je lahko izvedel še marsikaj zanimivega iz 60-letne zgodovine LD Prežihovo.



Praznovanje 60.letnice

višč, katere je dovoljeval lovski zakon. V času Avstro-Ogrske je bil leta 1902 tudi za Koroško sprejet zakon o lovstvu, kateri je krajnom dovoljeval zakup lovišča, pravico do lova in druženja. V Kotljah so posamezni premožni in ugledni prebivalci vzeli leta 1904 v zakup lovišče od občine Kotlje, ki je spadala v okraj Velikovec. Potrebe po organiziranem lovu in druženju so postajale vse večje, tako da so se kotuljski lovci po letu 1924 pričeli združevati. To leto je bilo v Kotljah ustanovljeno lovsko društvo. Bili so v članje tudi v zvezo lovskih družen v takratni Dravski banovini. Društveno organiziranost so z okupacijo leta 1941 prekinili Nemci, ki so vsem lovcem pobrali orožje in lov prepovedali. Po zaključku 2. svetovne vojne je bil leta 1946 sprejet začasni zakon o lovu. Lovci so se ponovno pričeli organizirati v lokalno zaokrožene lovske organizacije. Po vojni so se

1946. Družina je bila naknadno deležna še dveh reorganizacij. Leta 1949 je zaradi ukinitve državnega lovišča na Uršli gori in Macigojevem prišlo do združitve z LD Prevalje – Guštanj. Zaradi težkega obvladovanja zelo velikega lovišča, morda pa tudi zaradi lokalnih interesov, je leta 1953 prišlo



LD Prežihovo – Lovci LD Prežihovo

Informativni gozdarski storži v oktobru

— Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.,  Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec —

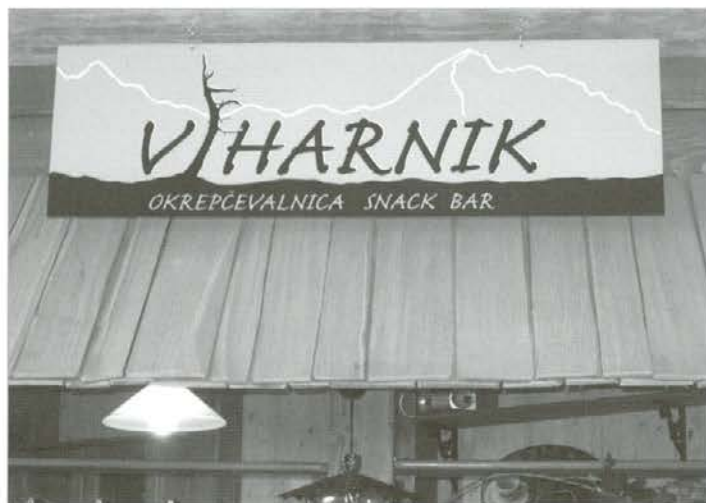
Čez letošnjo jesen se pa res ne smemo pritoževati. »Indijansko poletje« se je nadaljevalo tudi v mesec oktober, mesec zorenja in pretakanja vinskega mošta iz preš v sode. V oktobru ali vinotoku niso zorele samo predvolilne obljube kandidatov za bodoče župa-

31. oktobra, ko smo v Mežiški dolini in v nekaterih bolj hladnih predelih Mislinjske doline imeli slano. 18. oktobra se je v Mežiški dolini zrak ohladil celo do -3°C . Najvišje oktobrske dnevne temperature so bile med 12 in 23°C (1., 2., 3. oktober). Na ohladitev je

konec oktobra ob vdoru hladnega zraka vplival tudi severovzhodni veter. V večernih urah je 29. oktobra v spodnjem delu Mežiške doline (ob 21. uri na Ravnah na Koroškem) zapihal v zelo močnih sunkih severovzhodnik, kateri pa v gozdovih ni povzročil škode. Zmerno aktiven je bil tudi ob prehodu iz oktobra v november.

V primerjavi s septembrom, ki je bil gozdarsko živahen mesec, je bil oktober viharen. Živahnost v vinotoku se med gozdarji koroške javne gozdarske službe in GG Slovenj Gradec ni povečala samo v gozdu, temveč tudi v njihovih pisarnah. Birokracija postaja vse večji grom tudi v gozdarstvu in razbija ter požira prepotrebni čas za inovativno strokovno in sonaravno delo v gozdu. Pričelo se je obdobje

najrazličnejših poročil, sestave programov za naslednje leto, prevzemov gojitvenih in varstvenih del ter sečnje v zasebnih in državnih gozdovih. Intenzivna je bila tudi kontrola opravljenih del ter porabe proračunskega denarja. V Zavodu za gozdove Slovenije (ZGS) izvajamo med sabo notranjo kontrolo, katero od zunaj dopolnjujejo območni gozdarski inšpektorji. Za porabo evropskih subvencij po EPD programu za leto 2006 (gojenje in varstvo gozdov) pa je s strani Agencije za plačilni promet in razvoj podeželja v sodelovanju z ZGS določena skupina kontrolorjev iz posameznih območnih enot. V pričakovanju povečane kontrole prevzemov in obračunov »evropskih« projektov so v posameznih gozdnogospodarskih območjih izbrali dodatne kontrolorje, ki so imeli 19. oktobra v Ljubljani izobraževalni dan. Kontrolorji so pričeli z delom že v oktobru, pravi naval kontrolnih pregledov pa bo v novembru. Lastniki gozdov, ki so imeli odobrene subvencije za EPD projekte, so morali zaključiti odobrena gojitvena in varstvena dela, revirni gozdarji pa so jih morali prevzeti in obračunati do 31. oktobra oziroma do 2. novembra, saj je bil uradni rok zaradi praznikov podaljšan za dva dni. Obračunana so lahko bila opravljena načrtovana in z Agencije za kmetijske trge odobrena dela za posamezni ukrep v celotnem ali zmanjšanem obsegu. Izbrani kontrolorji morajo izvesti kontrolo v sosednji območni enoti v 8 dneh po prejemu obvestila o kontroli posameznih objektov, v primeru višje sile (bolezni) pa v 15 dneh. V kolikor kontrolor ugotovi posamezne nepravilnosti pri izvedenih delih in obračunu, lastnik ne dobi odobrenih finančnih sredstev za subvencije. Če bodo nepravilnosti ugotovljene naknadno, bo moral lastnik vrniti denar.



Viharnik nad šankom

ne in člane občinskih svetov. Energijo sončnih žarkov je vsrkavalo sadje, še posebno pa grozdje. Koroški pavri pravijo, da je bil njihov mošt redkokdaj tako kvaliteten in sladek, kot je bil letošnji.

Prijetno toplo za jesenski čas je bilo vso prvo polovico oktobra. V tem času smo uživali v lepih jasnih in delno jasnih dnevih, katerih jasnino je v jutranjih pa tudi dopoldanskih urah občasno prekrila delna ali popolna nižinska oblačnost. Popolnoma se je na Koroškem pooblačilo in pričelo deževati ob prihodu tople fronte (topel jugovzhodni veter) 4. in 5. oktobra, rahlo je rosilo v dopoldanskih urah predvsem v Mislinjski dolini še 20. oktobra, za kratek čas pa je lokalno različno rosilo tudi 24. oktobra. Velikih količin deževnih padavin nismo bili deležni. V toplem oktobrskem obdobju (od 1. do 17. in od 22. do 30. oktobra) so bile najnižje jutranje temperature med 4 in 14°C . Zelo hladna so bila jutra 17., 18., 19. in



Pogled na Triglav z Vogla

3. oktobra sta profesorici biologije na ravenski gimnaziji Dragica Moškon Dervodel in Katja Stopar ob sodelovanju gozdarjev javne gozdarske službe, predvsem pa avtorja storžev, organizirali projektni naravoslovni dan za gimnazijce. Katja Stopar je kot moderatorica profesorici in profesorju biologije, ki so prišli na Koroško iz različnih koncev Slovenije, predstavila projekt za naravoslovni dan. Terensko delo je potekalo v Zgornji Mežiški dolini. O onesnaženih vodah in postopku čiščenja ter drugih ekoloških vodnih problemih so bili seznanjeni ob čistilni napravi v Mežici. Osnovna tema naravoslovnega dne je bila naravni in umetni procesi ponovne oživitve po industrijskih plinih uničenih tal in gozdnega prostora. O zastavljenih nalogah smo razglabljali v Žerjavu in na Tebru nad Dolino smrti. Prisluhnili smo tudi lastnikom po topilniških plinih najbolj poškodovane kmetije Matvoz.

12. oktobra 2006 smo se sestali na sestanku strokovnega sveta ZGS OE Slovenj Gradec in vodij krajevnih enot, na katerem smo poleg pregleda opravljenega preteklega dela v letošnjem letu, načrtovanih delih v naslednjih mesecih in ostalih aktualnih dogajanjih v gozdarstvu pregledali projekt oz. načrt licitacije kvalitetnega lesa, katerega pripravlja Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline. Z licitacijo, katera je načrtovana v začetku leta 2007 na letališču v Turiški vasi, želijo predvsem dejansko ovrednotiti kvalitete sorte listavcev. Na licitaciji bodo veseli tudi zelo kvalitetnih hlodov iglavcev. Na njej bodo lahko sodelovali lastniki gozdov, Gozdno gozdarstvo in drugi.

V oktobru smo v prisotnosti lastnika Kuternikovega gozda v Vuhreškem jarku (GE Radlje – desni breg) komisijsko izločili manjši semenski sestoje velikega jesena. V izločenem semenskem objektu so delavke drevesnice Omorika z Mute nabrale 140 kg jeseno-

vega semena za potrebe ZGS. Nabiranje semena je kontrolirala javna gozdarska služba. Vzorce semen s posameznih jesenovih dreves bodo pregledali in analizirali na Gozdarskem inštitutu Slovenije v Ljubljani.

20. in 21. oktobra je v organizaciji Andragoškega centra v Fiesi potekalo izobraževanje za bodoče mentorje študijskih krožkov. Udeleženci bodo morali po končanem izobraževanju opraviti še izpit. Iz območne enote Slovenj Gradec se je izobraževanja udeležila Zdenka Jamnik (KE Radlje).

Gobe so zelo pomembne za gozd, zato je prav, da jih dobro poznamo tudi gozdarji. Pred štirimi leti so mikologi načrtno pričeli determinirati gobe v slovenskem prostoru. Nikica Ogris iz Gozdarskega inštituta Slovenije je izdelal računalniški program o zbiranju podatkov za podatkovno gobarsko zbirko, imenovano Boletus informaticus. V oktobru smo na posameznih območnih enotah podpisali pogodbo o uporabi tega programa, kateri je namenjen predvsem raziskovanju.

24. in 25. oktobra 2006 so

strokovnjaki Gozdarskega inštituta Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije in Biotehniška fakulteta pripravili dvodnevno posvetovanje z naslovom Kakovost lesa, tehnologije, človek in delo v gozdu. Na posvetu so domači in tuji strokovnjaki predstavili izsledke na teme: slovenski gozd in trajnostni razvoj, tehnologija in trajnostni razvoj, varnost in zdravje pri delu ter povezovanje lastnikov. Iz koroškega gozdnogospodarskega območja so se poleg vodje odseka za tehnologijo predavanj udeležili tudi vodje krajevnih enot.

13. oktobra so gozdarji KE Radlje organizirali strokovno ekskurzijo za lastnike gozdov iz občine Vuzenica v gozdove v okolici Železne Kaple (Avstrija). Ekskurzija je bila gozdarsko, lesarsko in kmetijsko obarvana. Zanimiva je bila predstavitev združevanja lastnikov gozdov za dela v gozdu. Iz občine Radlje ob Dravi so se pod vodstvom radeljskih gozdarjev podali v gozdove Krajevne enote Kočevska reka, kjer so jim kočevski gozdarji na terenu predstavili nego v listnatih gozdovih in druge gozdarske zanimivosti.

24. oktobra 2006 se je v prostorih Gozdarskega inštituta v Ljubljani pričelo dvodnevno izobraževanje iz tehnologije v gozdarstvu. Iz koroškega gozdnogospodarskega območja so se poleg vodje odseka za tehnologijo predavanj udeležili tudi vodje krajevnih enot.

26. oktobra so gozdarji slovenjgraške krajevne enote vodili lastnike gozdov (iz revirjev v gozdovih GE Plešivec) na strokovno ekskurzijo v idrijske bukove gozdove. Poleg nege listavcev jih je zanimala tudi zgodovina gozdarstva (klavže).

Kako je potekala sanacija po letošnjemu vetrolomu uničenih gozdov v gozdovih KE Železniki (OE Kranj), so se 27. oktobra pod strokovnim vodstvom vodje te krajevne enote Boštjana Škerleba seznanili lastniki gozdov KE Črna. Strokovno ekskurzijo po Jelovici smo organizirali črnjanski gozdarji. Bila je gojitveno, tehnološko in naravovarstveno obarvana. Z gondolo smo se povzpeli tudi nad zgornjo gozdno mejo na Vogel, od koder smo v sončnem zahodu občudovali Triglav in ostale planine.



Črnjanski lastniki gozdov

Čebelarji so razvili prapor

Mirko Cehner, univ. dipl. inž. gozd.,  Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Čebelarstvo društvo Kotlje je najmlajše čebelarstvo na Koroškem, verjetno pa tudi v slovenskem prostoru. Pred dvema letoma sta med sproščenim razgovorom čebelarja Miha Kotnik in Janko Bajec s stanovskimi kolegi sklenila, da bodo ustanovili čebelarstvo s sedežem v Kotljah. Ideja o novem društvu ni osta-

ustanovni sestanek, uredili so registracijo, pridobili so nove člane in nastalo je novo društvo v prid čebelarjem.

Aktivni so od vsega začetka, saj so s sporočili na ličnih oglasnih panojih na Ravnah na Koroškem in v Kotljah domačo javnost takoj seznanili o ustanovitvi. Oglasna panoja tudi po dveh letih nista suho-

– tako čebel kot čebelarjev. Na oglasnih panojih Čebelarskega društva Kotlje smo v oktobru zasledili vabilo na svečano razvitje društvenega prapora – zastave na prečnem drogu z znakom društva. Zopet smo se lahko prepričali, da čebelarji pod vznožjem Uršlje gore mislijo resno. Uspelo jim je idejno oblikovati slikovit prapor, ki ga je umetniško dodelal akademski slikar Štefan Marflak, mojstrsko pa ga je izvezel in izdelal ljubljanski mojster v vezenju Boštjan Ercigoj. Čebelarje so podprli številni sponzorji, veliko je bilo darovalcev za trak in žebliček.

Svoj prapor so nam kotuljski čebelarji svečano predstavili 28. oktobra 2006 na prireditvi pri gostišču Dular v Kotljah. Razvili so ga v novih čebelarskih oblekah, ukrojenih po modelu iz časa svetovno priznanega slovenskega čebelarja Antona Janše. Na praporu so upodobljene naša avtohtona čebela kranjska sivka, Uršlja gora s Kotljami in Vorančev pastir. Številnim udeležencem je spregovoril predsednik Čebelarskega društva Miha Kotnik.

Opisal nam je aktivnosti čebelarske družine in uradno imenoval praporščaka društvenega prapora. Za prapor bo skrbel in ga javno predstavljal vestni čebelar Jaka Kolman.

Društveno zagnanost so pohvalili številni govorniki, med njimi tudi predstavniki Čebelarske zveze Slovenije, ki so se čudili zavzetosti kotuljskih čebelarjev. Sicer pa se ljubljanski gospodje pogostokrat čudijo, kako Korošcem vedno uspe na najrazličnejših področjih vestno organizirati najrazličnejše lokalno, republiško ali mednarodno obarvane prireditve in projekte. Uspeh Korošcev, ki niso polni denarja, je v marljivosti in zagnanosti podoben marljivosti kranjske sivke.

Med seboj pa nas veže tudi kultura. Na razvitju prapora Čebelarskega društva je za kulturni program poskrbela mlada citrašica Maja Jamnik. Prijetno je bilo pri Dularju v družbi čebelarjev tudi po končanem programu. Čebelarjem Čebelarske družine Kotlje in njihovim čebelarjem želim veliko medu in obilo uspehov pri nadaljnjem delu!



Čebelarji iz Kotelj so razvili svoj prapor

la neuresničena. Zagrizenost in zanesenjaštvo ljubiteljev čebel je obrodilo sadove. Leta 2004 je imela čebelarska družina

parno informacijsko sredstvo, saj nas kotuljski čebelarji sprotno obveščajo o čebelah oz. o obojestranskih aktivnostih

Zimska driska pri govedu

Martina Sušec, dr. vet. med., VP Slovenj Gradec

Zimska driska je akutna, zelo nalezljiva bolezen prebavnega sistema, ki prizadene odraslo govedo v zimskem oziroma zgodaj v spomladanskem času. Značilno je, da v zelo kratkem času, praktično čez noč, zbolijo večje število odraslih živali v hlevu. Smrtnost živali je nizka.

Povzročitelj bolezni ni točno določen. V zadnjih letih pripisujejo odločilen pomen bovinemu korona virusu (BCV), ki povzroča driske tudi pri novorojenih teletih.

Klinična slika: živali imajo tekočo drisko, rjavo zelene barve, včasih je prisotna tudi kri.

Mlečnost je zelo prizadeta, in sicer lahko pade za 25–95 %. Bolezen lahko spremljajo blažji respiratorni simptomi (izcedek iz nosu in oči, kašelj) in prehodno tudi neješčnost ter dehidracija. Telesna temperatura običajno ni povišana.

Večina prizadetih živali ozdravi spontano brez terapije po treh do sedmih dneh. Ponudimo jim svežo vodo, seno in na voljo naj imajo dovolj soli (lizalni kamen). Produkcija mleka se uravna po nekaj tednih. Sesna teleta so za bolezen nedovzetna. V primerih hujše infekcije (če se pridružijo še sekundarni povzročitelji, kot

npr. Rota virusi, Campilobac-



ter jejuni, E. Coli, Clostridium spp., Salmonella spp. itd) je potrebno podporno zdraviti s pomočjo ustreznih antibiotikov, vitaminov, adstringentov in dajati tekočinsko terapijo (infuzijo oziroma transfuzijo). Vakcinacije proti zimski driski ni. Zelo pomembna je preventiva. Skrbeti je potrebno za ugodne pogoje reje in higieno. Preprečiti je treba prenaseljenost živali, prepah, vlažnost, stres. Pomembna je tudi izolacija bolnih in na novo vhlavljenih živali ter razkužba obutve in obleke ljudi, ki ravnaajo z bolnimi živalmi, da se infekt ne prenaša.

Novembra čebele počivajo

Janez Bauer

Hladni megleni dnevi, zjutraj slana, čez dan pa sonce komaj kaj ogreje našo zemljico. Vrhovi gora so že pobeljeni s prvim snegom. Kar ni kake prave volje in dela, ki bi se ga človek lotil. Najlepše je še doma na toplem. Enako velja za naše čebele. Vse so postorile za prihajajočo zimo, počivajo v panju in le opoldanski sončni žarki jih včasih še zvabijo na plan. Malo se spreletijo, naberejo kakšno kapljico vode in hitro nazaj v varno zavetje čebelje družine. Kar pomislite, kako smo si podobni.

Za čebelarja pa ni miru. Sedaj se ob prvih hladnih dnevih močno poveča povpraševanje po medu. Kakor hitro prvi član družine kihne ali zakašlja, že letimo v shrambo po tisti kozarec medu od lani. Nato pa hajd do našega čebelarja, da si pripravimo zopet zalogo za

hladne dni. Ne pravijo zastonj Švicarji: lonec medu v shrambi je najboljša lekarna.

Za lažjo nabavo zimske medene zaloge pa vam bom predstavil nekaj naših najbolj značilnih vrst medu.

Akacijev med nabirajo naše čebele na cvetovih akacije v maju. Ta med pomirja, je milega okusa in zato ga nekateri imenujejo tudi damski med. Je skoraj brez barve, zato ga uporabljajo za slajenje čaja, kave, ter za pravo medenega sladoleda.

Lipov med je svetlo rumene barve in ima močan vonj po lipovem cvetju. Ta med krepi organizem in pomaga pri premagovanju prehladov.

Cvetlični med nima značilnih lastnosti za posamezno vrsto. Naberejo ga naše čebele na cvetočih travnikih, krepí pa žile in srce.

Kostanjev med je rjave barve, ima močan vonj in greni. Nekateri ga imajo zelo radi, saj vsebuje veliko cvetnega prahu. Ugodno deluje na prebavila, jetra in deluje proti nespečnosti. Žlička kostanjevega medu v mlačnem mleku nas zvečer pomiri in zaziba v prijeten spanec.

Gozdni, smrekov in hojev med je temne barve, hojev tudi temnozelene. Naše čebele ga nabirajo po širnih koroških gozdovih. Naša dežela je znana po izredno kvalitetnem gozdnem medu. Spada v sam svetovni vrh, zato je povpraševanje po njem izredno veliko. Tak med vsebuje veliko rudninskih snovi. Diši po smoli in gozdnih zeliščih. Zdravilen je pri vnetju dihalnih poti, slabokrvnosti in živčni napetosti.

Razen medu lahko pri vsakem dobrem čebelarju dobite tudi

domač **propolis**. Je v obliki alkoholne tinkture in deluje proti bakterijam, glivicam in virusom. Z njim premažemo manjše rane in praske, da se ne vnamejo. Nekaj kapljic propolisa na sladkor pa lahko pomaga proti vnetju grla ali pri želodčnih težavah.

Cvetni prah je v obliki zrnč, ki jih čebele na zadnjih nogah prinesejo v panj. Spodbuja nastajanje rdečih in belih krvničk ter hemoglobina. Pomaga imunskemu sistemu organizma, vzpodbuja in lajša miselno delo, pomaga pri težavah s prostato. Uživamo ga samega v obliki zrnč ali zmešanega z medom ali jogurtom.

No, sedaj pa pot pod noge in hitro do vašega domačega čebelarja. Tam si boste nabrali medenih dobrot za celo zimo.



Mag. Jože Pratnekar

KGZ Celje deluje na območju 11 UE oziroma 40 občin. Območje meri 192.475 ha, od tega je 80.305 ha kmetijskih zemljišč in 89.762 ha gozda. Ostale površine v izmeri 22.408 ha predstavljajo neketijske in nerodovitne površine. V enem letu so se gozdne površine na račun kmetijskih povečale za 69 ha.

Na območju je 15.102 kmetijskih gospodarstev, ki obdelujejo 79.601 ha zemljišč. Povprečna velikost kmetije je 5,27 ha kmetijske zemlje. Preko 87 % vseh kmetijskih gospodarstev spada med OMD, kar pomeni, da so naravni dejavniki za kmetovanje manj ugodni. Vsako leto se del kmetijskih zemljišč zarašča (podatki GERK-a).

Glavne kmetijske dejavnosti so živinoreja, poljedelstvo, sadjarstvo, hmeljarstvo, vrtnarstvo, vinogradništvo, kmetje pa se ukvarjajo še z raznimi z dopolnilnimi dejavnostmi. Večina kmetij je usmerjenih v govedorejo (prirejo mleka, pitanje govedi, krave dojlje). Na območju je 48.007 krav, kar je nekoliko manj kot leta 2004 (manjše kmetije opuščajo prirejo mleka). Tržna pridelava mleka znaša letno okrog 90 milijonov litrov (indeks 2004/2005 95). Povečuje pa se reja krav dojlj (indeks 106) in pitanje govedi. Število kmetij, ki se usmerjajo v rejo drobnice, predvsem na OMD, narašča (indeks 107). V poljedelstvu prevladuje pridelovanje hmelja, delno žita in silažne koruze.

V okviru zavoda se število kmetij, ki se usmerjajo v dopolnilne dejavnosti, povečuje (kmečki turizem, predelava mleka, mesa in lesa, ostale dejavnosti). V porastu so tudi kmetije, ki se želijo usmeriti v ekološko pridelavo.

Od skupno 15.102 kmetij jih s primarno kmetijsko pridelavo le 7,38 % dosega dovolj dohodka za življenje in razvoj (2 povprečni neto plači na zaposlenega v RS).

Organiziranost zavoda

V okviru zavoda delujejo naslednji oddelki:

- oddelek za kmetijsko svetovanje (52);
- oddelek za živinorejo (45);
- tržni del – projekti, vodenje DDV, ZTKS (3);
- skupne službe (5).

Strokovne službe (kmetijska svetovalna služba, kontrola proizvodnje) delujejo na 11 izpostavah (splošno svetovanje, svetovanje za kmečko družino in razvoj podeželja). Na zavodu je zaposlenih 11 specialistov za vsa področja strokovnega delovanja.

Lastna dejavnost

Lastno dejavnost Zavoda predstavljajo naslednje službe: projektiranje kmetijskih objektov, strokovno vodenje ZTKS, vodenje DDV ter Oddelek za I – koncert.

V okviru projektiranja kmetijskih objektov oddelek izdeluje tehnološke projekte za izgradnjo hlevov. V tem oddelku planiramo enega zaposlenega – tehničnega risarja s V. stopnjo izobrazbe. Le-ta je v pomoč specialistu za gradnje pri pripravi in izdelavi tehnoloških načrtov za novogradnje in adaptacije.

Oddelek za razvoj turizma vodi svetovalka za razvoj turizma na kmetijah (VII stopnja). Viri za pokrivanje delovnega mesta in materialnih stroškov so delno razpisi, na katere se prijavlja Združenje turističnih kmetij Slovenije in pri katerih je naš zavod podizvajalec, delno pa delovno mesto financira ZTKS in zbornični prispevek. Glavne naloge so koordinacija in izvedba operativnih nalog pri izdelavi promocijskega materiala, organiziranje predstavitev ponudbe na turističnih kmetijah, aktivnosti pri projektu Počitnice brez meja (Avstrija, Slovenija, Interrg IIIA), pomoč pri pripravi strokovnih mnenj oz. pritožb – zastopanje članic združenja itd.

V okviru zavoda je organizirana strokovna služba za vodenje

DDV za kmete. Pri upoštevanju potrebnih sredstev za leto 2006 se predvideva, da bodo vodenje DDV opravljali za 36 kmetij. Poleg vodenja DDV je v programu tudi vodenje knjig za nekatere kmete. Strokovna sodelavka svetuje na področju zakonodaje, spremembe predpisov na področju davkov itd.

Oddelek za kmetijsko svetovanje

Težišče dela našega oddelka je na izvajanju ukrepov kmetijske politike. Posebno pozornost posvečamo izvajanju aktivnosti na naslednjih področjih: informiranje za ukrepe PRP, kmetijsko okoljski ukrepi (izvedba predavanj in delavnic SKOP za 5000 kmetov z našega območja, pomoč kmetom pri vodenju evidenc ...), uvajanje in izvajanje EU standardov na KMG (urejanje skladiščnih kapacitet, odvzemi vzorcev tal, izdelava gnojilnih načrtov ...), navzkrižna skladnost (izobraževanje in svetovanje o prilagoditvi reje telet in prašičev v skladu s pravilnikom o minimalnih pogojih za zaščito rejnih živali), usklajevanje GERK-ov, tržno cenovna politika (informiranje kmetov, izdelava vlog za neposredna plačila, elektronsko izpolnjevanje vlog, pomoč pri popravkih, dopolnitvah in pritožbah, predavanja o mlečnih kvotah, naloge v skladu z uredbo o uravnavanju obsega vin. površin, izvajanje FADN knjigovodstva), strukturna politika in razvoj podeželja (izobraževanje, priprava tehnoloških projektov, vlog in poslovnih načrtov za jamstveni sklad ...), zdravstveno varstvo rastlin. Poudarek je tudi na svetovanju v zvezi z ukrepom zgodnjega upokojevanja. V okviru te projektne naloge bomo pripravili tudi programe za agromelioracije, programe za naprave pašnikov in programe za napravo trajnih nasadov za razpise občin in ukrepe kmetijske politike.

Na področju projektne naloge

Združevanje in povezovanje na podeželju 87 društvom, ki delujejo večinoma na območju našega zavoda, nekatera pa tudi širše, pomagamo pri rednem delovanju, izdelavi programov dela, pripravi vlog in poročil o delu za razpis MKGP in občin za sofinanciranje delovanja društev ter pri izvajanju načrtovanih aktivnosti (strokovnega usposabljanja, trženjskih aktivnosti, strokovnih ekskurzij in različnih prireditvev). Strokovno pomagamo tudi 80 pašnim skupnostim. Posebno pozornost smo tudi letos posvetili strokovni pomoči Združenju ekoloških pridelovalcev in predelovalcev Deteljica, Združenju pridelovalcev vrtnin celjske in koroške regije, delovanju vrtarske zadruge Zdrav vrt, z. o. o., GIZ Pikapolonica, Organizaciji pridelovalcev hmelja in Združenju turističnih kmetij Slovenije. Urejali bomo glasilo Govedorejskega društva Slovenj Gradec Govedorejec in glasilo *V gosteh na kmetiji*, ki ga izdaja ZTKS.

Na področju dela z društvi je bilo organiziranih 26 predavanj, 58 krožkov in tečajev in 9 razstav. Izobraževanje kmetov je bilo usmerjeno zlasti na področje družine, zdrave prehrane in urejanja okolja. 31 društvenih strokovnih ekskurzij je vključevalo ogled zanimivih kmetij, društvom pa smo pomagali tudi pri organizaciji kar 27 različnih prireditvev.

V okviru ostalih nalog in aktivnosti smo izvedli 39 tečajev za izvajalce ukrepov varstva rastlin, 20 tečajev za kmetovalce v skladu z Zakonom o varnosti in zdravju pri delu ter za kmete pripravili 5 izjav o varnosti.

Aktivno smo vključeni tudi v nekatere projekte razvoja podeželja. S prijaviteljem projekta podjetjem A.L.P. PECA in partnerji – Centrom za razvoj podeželja na Koroškem in LFI Koroške – sodelujemo pri izvajanju projekta **E znanja na**

kmetije. Namen projekta je usposobiti mlade gospodarje s koroških kmetij za uvajanje računalniško podprtega vodenja kmetije ter za kvalitetno delo usposobiti tudi terenske kmetijske svetovalce, ki bodo lahko na ta način svojim svetovancem nudili podporo tudi pri sodobnejšem načinu vodenja kmetij.

Z Regionalno razvojno agencijo za Koroško regijo in s partnerji – podeželskim razvojnim jedrom CELK in društvom Mostbarkeiten – sodelujemo pri izvajanju projekta **Podeželski turizem na Koroškem.** Namen projekta je oblikovati zanimive turistične pakete ter izboljšati kakovost, pestrost in raznolikost ponudbe.

Kot partnerji bomo tudi v prihodnje nadaljevali z izvajanjem aktivnosti v okviru projekta **Partnerstvo dobrot brez meja**, katerega prijavitelj je Razvojna agencija Sora in katerega namen je s povezovanjem blagovnih znamk (Dobrote slovenskih kmetij, Dobrote izpod Pece, Diši po Prekmurju, Dedek Jaka in babica Jerca) doseči poenoteno kakovost in večjo razpoznavnost izdelkov s podeželja ter povečati učinkovitost organiziranega trženja produktov.

Skupaj s prijaviteljem projekta KGZS, Zavodom Maribor in Kmetijsko gozdarskima zavodoma Ptuj in Murska Sobota ter Zavodom RS za zaposlovanje izvajamo aktivnosti projekta **Podeželje, ne daj se - nikoli ni dovolj!** (Phare, Vseživljenjsko učenje), katerega namen je razširitev ponudbe izobraževanja za podeželsko prebivalstvo ter razvoj novih modulov z novimi vsebinami neformalnega in funkcionalnega izobraževanja.

Izvajamo razvojni projekt podeželja Oblikovanje podpornega okolja za razvoj turizma in trženje pridelkov s kmetij občin Celje, Laško, Vojnik in Štore ter razvojni projekt podeželja za Mislinjsko in Dravsko dolino – dopolnili bomo obstoječe razvojne programe, oblikovali lokalno akcijsko skupino, koordinirali delo programskega odbora in izvedbo aktivnosti.

Sodelovali pa bomo tudi pri ostalih RPP na območju savinjske regije. V okviru Phare projekta, katerega prijavitelj je Šolski center Slovenske Konjice, bomo koordinirali izvedbo tečaja za nosilce turistične dejavnosti na kmetiji.

Prav tako smo se tudi letos vključili v aktivnosti projekta Natura 2000 (Kamniško-Savinjske Alpe in vzhodne Karavanke) in za Statistični urad RS pripravili poročila o rastlinski proizvodnji. Kot vsako leto bomo pripravili vloge za javni razpis za izvajanje programov javnih del – pomoč društvom kmečkih žena in podeželske mladine.

Oddelek za živinorejo

Na osnovi odločb Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je Oddelek za živinorejo pri KGZ Celje priznan kot druga priznana organizacija v živinoreji za govedorejo, rejo drobnice in prašičerejo.

Naloge iz Odločb MKGP za drugo priznano organizacijo v živinoreji so naslednje:

- spremljanje reje in prireje goveda, ovc in koz, prašičev;
- nudenje pomoči pri označevanju ...;
- sodelovanje pri vodenju rodovniških knjig in registrov;
- opravljanje meritev pri preizkusu v pogojih reje;
- opravljanje laboratorijskih analiz za potrebe rejskega programa;
- opravljanje odbire plemenskih živali;
- preverjanje vodenja predpisane rejske dokumentacije;
- spremljanje staleža in strukture plemenske črede;
- načrtovanje razmnoževanja

goveda, drobnice, prašičev in opravljanje drugih nalog na tem področju;

- vodenje in vzdrževanje podatkovnih zbirk;
- posredovanje podatkov drugim organizacijam;
- opravljanje osnovne obdelave podatkov;
- spremljanje proizvodnosti goveda, drobnice in prašičev in interpretacija rezultatov;
- izvajanje drugih nalog za potrebe rejskega programa, ki izhaja iz zakona.

Izvajajo se na območju naslednjih upravnih enot: Dravograd, Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Celje, Laško, Mozirje, Slovenske Konjice, Šentjur, Šmarje, Velenje, Žalec.

Ostale dejavnosti oddelka za živinorejo

Smo eden od oddelkov, ki v svoji sestavi nima več enot z različnimi dejavnostmi, ampak naše delo temelji izključno na kontroli in selekciji na terenu. Oddelek sicer skrbi tudi za dobavo ušesnih značk za rejce za govedo, drobnico in prašiče.

Ob zgoraj naštetih nalogah na oddelku sodelujemo z rejskimi društvi na našem območju. V sodelovanju s kmetijsko svetovalno službo preko predavanj in delavnic rejce in zaposlene seznanjamo z aktualnimi strokovnimi temami.

Oddelek sodeluje tudi pri selekcijskem in rejskem delu v konjereji predvsem z vodenjem evidence in razporejanjem žrebcev na območju cele države, s sodelovanjem pri ocenjevanju živali, na razstavah konj, pri identifikaciji kopitarjev in podobno.

Zaradi zastarele laboratorijske opreme smo se pred leti odločili, da nam analize vzorcev mleka opravljajo na KGZS Ptuj, vendar pa nam prevoz vzorcev do laboratorija predstavlja organizacijski in finančni problem.

Zaključek

Z ustanovitvijo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije dobivajo kmetijsko gozdarski zavodi kot sestavni del zbornice povsem novo funkcijo. Njihovo delo bo moralo v bodoče sloneti na programih, ki jih bodo obravnavali in sprejeli organi zbornice, in to od odborov izpostav, preko svetov OE do upravnega odbora in sveta KGZ Slovenije. KGZ Slovenije kot najmočnejša nevladna organizacija, ki vključuje preko 170.000 kmetov in preko 1.000 podjetij in vse kmetijske zavode v Sloveniji, ima za razvoj slovenskega kmetijstva povsem drugačne, zelo pomembne dimenzije. Tako je potrebno tudi delovanje zavodov podrediti zahtevam in usmeritvam kmetov – članov zbornice.

Slovenija je dobri dve leti polnopravna članica EU. To pa pomeni za kmetijstvo velik izziv. Ali bomo pripravljeni in ali bomo znali v praksi izvajati kmetijsko politiko članic EU ter z ustreznimi razvojnimi programi pridobiti denar iz Bruslja? Naše kmetije so majhne in težko primerljive s kmetijami v razvitem svetu. Lahko pa s pridelavo zdrave hrane in s ponudbo slovenskih specialitet konkuriramo tudi deželam, ki imajo razvito kmetijstvo.

Zato je rešitev sodelovanje vseh institucij v Sloveniji: od MKGP, KGZ, zavodov, regij do občin.

Uspeh ali neuspeh pa bo odvisen samo ljudi, od njihovih interesov in nesebične pomoči razvoju podeželja. Pri tem pa bo morala tudi naša država spoznati, da sta obstoj in perspektiva vsake dežele v veliki meri odvisna od kmetijstva. Kmetijstvo ima namreč poleg proizvodnje hrane še druge, mogoče še pomembnejše funkcije. Mar se tega zavedamo?



Pri Srebniku na Ojstrici smo pa flincali

Bernard Kališnik

Zadnjo soboto v mesecu oktobru je domačija Srebnik skupaj s turističnim društvom Dravograd priredila ličkanje koruze. Po ojstriško rečemo temu običaju flincanje. Tudi letošnje lepo jesensko vreme je pripomoglo k temu, da je koruza lepo dozorela in tudi obilno obrodila. Pridni gospodarji tako niso imeli večjih težav s pospravljanjem pridelka.



Po končanem flincanju sledi bulanje.

Ko so se zvečer ljudje začeli zbirati pri Srebniku v strojni lopi, je vsak kar malo obstal pred velikim kupom koruze, ki je čakala, da jo oflincajo in obesijo, da se primerno osuši. Vendar je bil strah, da bi delo predolgo trajalo, odveč, saj so domačini, ko so opravili vsa dela pri živini, prišli v velikem številu,

da bi po dolgih letih obudili ta stari običaj in obujali spomine, kako so pred mnogimi leti ličkali koroze skoraj na vsaki večji kmetiji. Prišli pa niso samo domačini, veliko ljudi je prišlo tudi iz Dravograda in iz okoliških krajev, kot so Goriški vrh, Boštjan, Vič, Pernice. Pa tudi iz drugih sosednjih občin so bili posamezniki.

Flinčarji so posedli okrog ve-

ski pevci z Ojstrice. Ko je bila koruza oflincana, je sledilo še bulanje s šupinami. Verjetno si je vsak flinčar ob prihodu na flinčarijo omislil, koga bo nabulal s šupinami. In res, ko je gospodar pometal zadnje šupine iz lope, se je na dvorišču že slišalo vriskanje ob bulanju kar vsepok.

Po tem dogodku je prijazen gospodar vse flinčarje povabil na malico in zabavo. Zaplesali so plesalci folklorne skupine Dravca iz Dravograda, ki so s plesom Mlinček, v katerem se zahvaljujejo bogu za dobro letino, poželi velik aplavz. S tem so naprosili vodjo skupine, da je odplesala še en splet koro-

ških plesov, kot so: zibenšrit, rašpla, štajeriš ples z metlo in še druge.

Seveda pa na ficariji brez muzike ne gre. Ljudski godci z Ojstrice so postregli z valčki, polkami, koračnicami, prav takimi starimi, ki so jih nekdanje igrali na ohceti, flincanjih in steljerajah. Zabava je trajala vse do jutranjih ur.

Velik odziv krajanov na to prireditve kaže, da so ljudje takšnega druženja željni in bi bilo smiselno, da bi prihodnje leto spet pripravili flincanje.

Opomba: številne narečne besede niso v narekovajih zaradi estetske besedila.



Sodelovala je folklorna skupina Dravca.

Razprava o GSO (gensko spremenjenih organizmih) v Evropskem parlamentu

Nataša Konečnik Vidmar

Na javni obravnavi »Biotehnologija: obeti in izzivi za kmetijstvo v Evropi« v Evropskem parlamentu so strokovnjaki poslancem poskušali pojasniti tveganja in priložnosti, ki jih prinašajo gensko spremenjeni organizmi. Precej evropskih poslancev je menilo, da se znanstveniki ne ukvarjajo dovolj s problemom 'pobega genov', strokovnjake pa so

spraševali o možnostih soobstoja GSO in nespremenjenih rastlin, načeli pa so tudi probleme, kot so svoboda izbire, obveščanje potrošnikov in evropski predpisi o mejnih vrednostih ter označevanju GSO. Obravnavo je pripravil Odbor EP za kmetijstvo in razvoj podeželja.

Info: <http://www.europarl.europa.eu/news/>

http://public/story_page/032-11626-283-10-41-904-20061012STO11625-2006-10-10-2006/default_sl.htm, <http://www.europarl.europa.eu/activities/expert/committees/presentation.do?committee=1244&language=SL>.

Proti GSO v Sloveniji je možno glasovati na spletni strani Kmetijsko gozdarske

zbornice. Anketo »Kaj menite o uporabi gensko spremenjenih rastlin v prehrani?« najdete na: <http://www.kgzs.si/>. (Vir: zavodma@siol.net, www.itr.si). V evropski razpravi o soobstoju gensko spremenjenih organizmov lahko sodelujete na: <http://www.gmo-compass.org/eng/home/>.

Martina Cigler, abs. agr.

Zopet se je zgodil praznik »biohrane« pri naših sosedih. Na prazniku je bil živžav kot vedno, presenetila pa me je pestra ponudba različnih izdelkov. Najbolj me je navdušilo konoplino mleko in ostala mleka iz žit, ki v svetu niso več redkost, čeprav pri nas na žalost ponujajo le sojino. Iz konoplje stiskajo tudi ekstra deviško olje, ki ima prijeten okus.

Z različnimi čokoladami smo si lahko potešili želje pri stojnici Klimabundis, in sicer so ponujali brazilsko čokolado v vseh odtenkih in še mnogo drugih ročno narejenih izdelkov in

biološko predelano hrano, kot je marmelada iz manga in ostalih tropskih sadežev.

Seveda so bili na bioprazniku aktivni tudi okoljevarstveniki, ki so zbirali podpise proti gradnji jedrskih elektrarn in proti gensko spremenjenim organizmom v hrani in krmilih.

Predstavili so se tudi Slovenci, in sicer z Narodnim parkom Triglav ter z dvema ekološkima kmetijama iz Posočja. Ena kmetija se ukvarja z ekološkim turizmom, druga, Lipej, pa ponuja celo paleto omak na bazi naravnega olivnega olja. Najbolj okusni sta se mi zdeli

omaka iz bazilike in čemaževa.

Vmes so se na odru dogajale razne etnološke prireditve – plesi in pesmi, zapete v srednjeveški slovenščini (v nekaterih predelih narodnega parka Rezije ta jezik še vedno živi), imeli so otroške delavnice (ustvarjali so z naravnimi materiali)



... Vrvež ni ponehal od jutra do zaključka ob 16. uri, ko sem se poslovila od tega »sveta v malem« in polna vtisov odšla domov.

Kot vezni člen uspešne prireditve se je izkazal dr. Štefan Merkač z ekipo in občinskimi veljaki občine Celovec.



Rekordna repa

Franc Jurač



Na Šteflnovi kmetiji v Starem trgu vsako leto sejejo belo repo za ozimnico in za krmo prašičev. Gospodinja Olga Apačnik je bila letos izredno presenečena, ko je med dobrim pridelkom bele repe našla tudi rekordno veliko. Ko jo je postavila na tehtnico, je kazalec pokazal skoraj štiri kilograme.

Četverčki



Na Šanclovi kmetiji v Starem trgu pri Slovenj Gradcu se gospodar Branko Hribnik že več let ukvarja z vzrejo ovac. Letos se gospodar lahko pohvali kar s tremi gnezdi četverčkov, kar je nenavadno za ovčerejo. Je pa četverčke večkrat vzredil že v prejšnjih letih.

Srečanje Pavšetove – Ravnjakove rodbine

Marija Osojnik Suhodolčan – Štekeljnova

Pri Jakopiču na Vojakovem nad Mežico se je 24. junija letos zbrala Ravnjakova rodbina.

Pavšetov – Ravnjakov rod iz Kota pri Prevaljah izhaja od Ljubenca, s prisojne strani strmega pobočja Homa, soseda Uršlje gore. Ob očetu Lovrencu (Vorancu), rojenem leta 1835, in materi Ani, rojeni leta 1832, so odrasli otroci: Janez (ki je bil pozneje Skočedovnik v Zagradu), Toni (pozneje Strmec na Breznici), Matevž, rojen 18. septembra 1865, začetnik Ravnjakove rodbine ter Jerica in Ana.

Od tod izvirata dve izmed najbolj znanih ljudskih pripovedk Mežiške doline, o medvedu, ki je hodil k Ljubencu hruške trest in o hvaležnem medvedu, ki je Ljubenki, ker mu je izdrla trn iz šape, prinesel polno zibelko sladkih hrušk.

1897 enaintridesetleten priženil k Ravnjaku v Kot in po očetovi smrti je postal lastnik treh kmetij. Kljub temu da je hodil v šolo na Prevalje le eno zimo (stanoval je pri znanjih na Lešah), je bil umen in podjeten gospodar in je začel trgovati z lesom. Pod domačijo je v grabnu poleg mlina postavil žago venecijanko, kjer je žagal hlodovino iz svojih lesov (gozdov), kupoval je les pri kmetih v okolici in tudi pri grofu Thurnu. Kubaturo lesa ga je naučil izračunavati lesni trgovec Orter iz Guštanja, ki je od njega odkupoval žagan les. Okoli leta 1920 je ob žagi postavil še manjšo elektrarno. Ves les so z več pari konj prevžali domači sinovi. Vključil se je v delniško družbo Korotan, toda po stečaju v gospodarski krizi leta 1934, ko je lesni tr-

fovskega lovišča in vabil na lov veljake iz doline. Pri Ravnjaku so bili znani po družabnih prireditvah, bili so predhodniki današnjih turističnih kmetij. Leta 1937 sta se Ravnjakovi atij Matevž in Ravnjakova mama Mojcka preselila v svojo hišo na Prevalje (kjer je dom družine sina Ludvika na Ugaslih pečeh) in kjer je atij po šestih letih v 78. letu starosti zaključil svoje bogato življenje.

Ravnjakova Mojcka se je rodila 29. marca 1871 kot nezakoniska hči Helene Knez, rojene leta 1833, ki je služila pri Ravnjaku, in 60-letnega gospodarja, vdovca brez otrok, Jožefa (Jozana) Matvoza. Matvozi iz Črne so gospodarili na graščini na Šrotneku v Kotljah. Da trem sinovom ni bilo treba služiti v avstrijski cesarski vojski, jim je mati kupila kmetije. In tako

bukve. Ker je mati bolehal, je morala delovna in brihtna že z dvanajstimi leti vzeti gospodinjstvo v svoje roke.

Po gumnih že pojejo cepci. Takrat bi videli dan za dnem to sliko: ob prvem svitu je stopil iz hiše visok mož. V naročju je nesel drobno dečvo in zavil z njo na gumno. Ravnjakov oče je tako nosil svojo Mojcko. Na gumni je z drugimi vred mlatila. Na pol je še spala, zato se je večkrat oplazila s cepcem po glavi. Ko so drugi stresali, jo je oče položil na »galu'fe« (omlačene snope), da je malo podremala.

Tako so ji tekla leta ob trdem delu, v ljubezni do očeta, do zemlje, pa v hrepenenju, ki so ga naši ljudje skrivali v pravljice in pripovedke, ki govore o boljšem življenju. Rada se spominja, kako je njen skoraj slepi ujec sanjal o zakladu, ki ga skrivajo Vranske peči. Kolikokrat ga je vodila k pečem, v katere je kopal rov. Ujec je kopal, ona pa je medtem nabirala jagode v bližini. Čez čas jo je poklical k sebi in ji pokazal prgišče svetlikajočega se kamenja. Zrla je v to svetlo kamenje, on pa ji je obljubljal gradove, ko bosta nakopala dovolj zlata.

Leto dni po poroki ji je umrl oče. Takrat se je Ravnjakovi mami zarisala prva guba v obraz. Mlada gospodarja sta imela polne roke dela. Postavila sta novo domačijo, hlev in kozolec, njuna gostoljubnost pa je vedno privabljal mnogo izletnikov.

Kakor ne opazimo, če se zamotimo z delom, kdaj sonce prehodi svojo dnevno pot, tako tudi ona ni opazila, kdaj je poteklo sedeminštirideset let življenja ob možu in dveh otrocih.

Toda že leta 1943 se je morala posloviti od svojega življenjskega sopotnika. Ko je jokala ob njegovi postelji, jo je tolažil: »Ne jokaj, saj bom kmalu prišel pote!« Toda Ravnjakova mama je bila med svojimi še dvajset let. Poslovila se je v 93. letu starosti. Imela je čudovit spo-

Družina Matevža Pavšaja



Družina Matevža Pavšaja

Ker je bilo kmetovanje v strmini Homa težavno (pravili so, da so imeli petelina privezanega in kure so nesle jajca v privezane žaklje), je oče Voranc kupil Kančevo kmetijo na osojni strani Homa, kjer je bil svet bolj položen in delo za družino lažje.

Sin Matevž Pavše se je leta

govenc in podjetnik Franc Lahovnik napovedal konkurz, je vse svoje vložke izgubil.

Ko je leški premogovnik širil izkop premoga tudi v Zagrad in Kot, so pri Ravnjaku odprli gostilno, kamor so prihajali rudarji in izletniki iz doline. Kot lovec je vzel v zakup velik del občinskega in tudi nekaj gro-

je Jožef (Joz) postal lastnik Ravnjakovega posestva, kjer je »avžval« šestdeset let. Na priletnega očeta je bila Mojca ves čas čudno navezana. V šolo bi morala, pa ni hotela, ker se je bala, da bi ji oče medtem doma umrl. Tako je ostala nepismena, naučila pa se je brati tisk, da je lahko prebirala mašne

min, saj se je spominjala vsake podrobnosti za desetletja nazaj in je znala na pamet cele rodovnike. Za koliko trpkih in veselih trenutkov pa nismo nikoli izvedeli!

Kako bogato je lahko človeško življenje, življenje naše matere, čeprav se skriva le za širšemu svetu neznanim imenom.

Vsaj vsako leto enkrat je poročala na Uršljo goro. Od časa do časa se je med potjo ustavila in pogledala v dolino. Takrat je spet v sebi živo začutila, da je hči te gore ...

Rodbinsko drevo Ravnjakovih-Pavšetovih je bogato obrodilo. O tem priča tudi ro-

dovnik, ki so ga sestavili vnukinja Lojzka, prapravnukinja Aleksandra in pravnuk Janez Štornik: po dveh otrocih Matevža in Mojcke, ki sta oba že pokojna (živita še dve snahi), petih sinovih: Matevžu (Tevžnu) – Ravnjaku, Alojzu (Lojznu) – Kancu, Filipu (Lipšnu), Ludviku (Ludbiju) in Albinu

(Albiku) – Ljubencu; ter štirih hčerah: Elizabeti (Lizi), poročeni Kovač, Mariji (Micki), poročeni Osojnik – Štekljini, Jerici (Jerčki), poročeni Kristan – Kristanci in Ani (Ančki) je bilo 37 vnukov, 79 pravnukov in 102 prapravnuka.



Rodbina Ravnjak – Pavše

Nov asfalt na cesti Šentjanž–sv. Peter na Kronske gori

Martina Cigler, abs. agr.

Na lep septembrski dan so imeli svečano odprtje asfaltne ceste tudi na razdalji Šentjanž–sv. Peter na Kronske gori. Trak sta prerezala županja občine Dravograd g. Marijana Cigala in predsednik krajevne skupnosti Šentjanž g. Srečko Podojstršek. Po blagoslovu dogodka smo se navzoči preselili

na Kronske goro in ob zvokih ansambla Zarja ter dobri malici uživali in se veselili v pozno popoldne. Zahvala gre Marku Kogelniku, ki je z vožnjo turističnega vlaka gor in dol po Kronske gori razveseljeval predvsem otroke.



Nogometna liga v Šmartnem

V letošnjem letu je v Šmartnem pri Slovenj Gradcu potekala medobčinska nogometna liga Laser. Po vseh odigranih tekmah je na koncu slavila ekipa GM Dovže, na drugo mesto

se je uvrstila ekipa GG Trobentic, ki jih podpira Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, tretji so bili nogometaši KMN iz Pameč.



Delavnica »Čustvena inteligenca pri delu«

Ida Robnik

V mesecu oktobru je bila v okviru programa uvajanja 20 ključev za vodilne zaposlene v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec organizirana še ena delavnica na temo čustvena inteligenca pri delu. Namen delavnice je bil pridobiti dodatna znanja in veščine pri reševanju vsakdanjih konfliktnih situacij, kar bo pri-

pomoglo k večji homogenosti kolektiva za nove izzive. Delavnico je tudi tokrat pripravil sodelavec Drago Pogorevc, vodil pa jo je Franjo Trojner, avtor več strokovnih del s tega področja.

Najprej smo se seznanili z definicijo čustvene inteligence, nato s pomenom zavedanja čustev, razgradili smo občut-

ke, čustva in želje in spregovorili o razumu, ki nam je v pomoč pri »labirintu« čustev – kako se iz njih učimo. Tudi tokrat smo se testirali. Test empatije nas je opredelil med čustveno najinteligentnejše, manj inteligentne in tiste ne-kje vmes.

Precejšen del časa smo namenili konfliktom, predvsem

smo govorili o pozitivnih in škodljivih posledicah konfliktov. Tudi v tem delu smo se testirali in ugotovili, kako posameznik odgovarja na konflikt. Na koncu smo se seznanili z načini reševanja konfliktov ter potrdili, da nam taka izobraževanja koristijo pri delu in odnosih s sodelavci ter tudi sicer v življenju.



Vrunčeva priznanja

Besedilo in fotografija: Stanko Hovnik

V Kulturnem domu Slovenj Gradec so 4. 10. 2006 prosvetni delavci proslavili svoj dan s podelitvijo Vrunčevih plaket in nagrade za leto 2006.

Plakete so prejeli:

- razredna učiteljica **Metka Berce**, rojena leta 1953 v Slovenj Gradcu, za izjemno prizadevnost, dobro organizacijo dela in izrazito skrb za osebnosti razvoj mladih ljudi;

- **Zvonka Murko**, rojena 1958. leta v Slovenj Gradcu, učiteljica matematike in pomočnica ravnateljice na Prvi osnovni šoli Slovenj Gradec;

- **Milena Štrovs Gagič**, rojena 1959 v Trbovljah, po poklicu profesorica angleškega in slovenskega jezika na šolskem centru Slovenj Gradec.

Vrunčevo nagrado je prejela **Danijela Verovnik**, rojena 1952. leta v Ljubljani. Je razredna učiteljica na Prvi osnovni šoli Slovenj Gradec.

Iskrene čestitke!

Z leve proti desni: Metka Berce, Danijela Verovnik, Matjaž Zanoškar, Zvonka Murko in Milena Štrovs Gagič



2006.10.04

Koroško gozdarsko društvo s splavom po Dravi

Hubert Dolinšek

Predsednica Koroškega gozdarskega društva Jerneja Čoderl je člane povabila na vožnjo po Dravi s koroškimi splavarji. Zbrali smo se na Gortini, kjer

nas je sprejel gospod Gostenčnik. S harmoniko in pesmijo nam je pripravil dobrodoščilo in nam povedal nekaj o zgodovini splavarstva na Dravi.

Z ekipo splavarjev so poskrbeli za šaljive pripovedi in uprizorili splavarski krst, kjer so krstili Janija Mikelna in ga s tem sprejeli med splavarje.

Naša Jerneja nam je pripravila prijetno druženje, za kar se jim v imenu udeležencev lepo zahvaljujem.



Ekipo, ki je skrbela za dobro razpoloženje na splavu.



Splavarski krst

Koroški splavarji na Dravi

3.10.2006



Udeleženci srečanja

Lions klub Slovenj Gradec na križarjenju po Dalmaciji

Hubert Dolinšek

Zadnji teden septembra je LC klub za člane in naše goste organiziral križarjenje po Srednji Dalmaciji. Križarjenje smo pričeli v Zadru in najprej obiskali vas Žman na Dugem otoku. Žman je rojstni kraj dr. Nada Vodopije, ki je sedaj predsednik Lions kluba Slovenj Gradec. Na naši poti smo obiskali še prelepe Kornate, Kaprije, Šol-

to, Maslenico, Šibenik, Vodice, Murter, Biograd na moru in se vrnili v Zadar. Križarjenje je lepo uspelo. Z našimi prijatelji smo se družili, poglobili in utrdili naše vezi. Na koncu potovanja smo sklenili, da bomo prihodnje leto križarjenje ponovili in obiskali južno Dalmacijo.



Prijetna plovba



Na krovu



Sonca je bilo na pretek



Na Murterju



»Glave« – šibeniška katedrala

Rastline vsiljivke v naši bližini

Mirko Krevh, biolog

V letih 2004/2005 smo v Slovenj Gradcu od stavbe bivše Name vzdolž Suhodolnice do sotočja z reko Mislinjo lahko opazovali obsežna gradbena

dela v zvezi z gradnjo centralne čistilne naprave v Pamečah. Pri tem je bila poglobljena tudi struga Suhodolnice in na novo so bile utrjene rečne brežine. V

tem času sta bili zgrajeni tudi kolesarska in sprehajalna pot po bivši železniški progi do Šentjedrti. Po letu in pol je pozoren spre-

hajalec lahko opazil, da se na brežinah in ob kolesarski stezi množično razraš čata zlasti dve pri nas manj znani rastlini, to sta **žlezava nedotika** (Empati-



Žlezava nedotika

ens grandulifera) in **japonski dresnik** (*Fallopia japonica*).

Rastlini sta krepke rasti in se nenormalno hitro širita. Obe rastlini sta priseljenki. Iz prvotnih rastišč (Azija) so jih prinesli ljudje, ptice, voda. Rastlini se razen s semeni zelo intenzivno vegetativno razmnožujeta.

Žlezava nedotika je zelišče, ki zraste tudi do 2 metra visoko. Iz močno razraslega koreninskega sistema raste močno rdečerjavo votlo steblo z velikimi sulčastimi listi. Na vrhu stebela so (avgust, september) številni, razmeroma veliki rožnardeči somerni cvetovi, ki zelo privabljajo žuželke. V času cvetenja ima rastlina značilen, skoraj neprijeten vonj. V začetku

oktobra dozorijo podolgovati plodovi, ki se razpočijo in razstrelijo semena v okolico. Pozimi nadzemni deli odmrejo, spomladi pa na istem mestu še bolj na gosto zrastejo nove rastline.

Sorodnica te orjaške nedotike je vrtnarska različica, imenovana balzamika, ki zraste le do 60 cm, ima pa podobne cvete in plodove. Sicer pa raste v Sloveniji več vrst nedotik. Pogoste so zlasti na vlažnih, senčnih tleh.

Japonski dresnik spada v družino dresnovk in je po morfoloških znakih soroden travniški kislici in ajdi. Ko je v polni razrasti, ima na zunaj videz košatega lesnega grma, vendar



Japonski dresnik

to ni. Japonski dresnik je zeljnata trajnica z močno podzemno koreniko, iz katere spomladi poženejo krepki nadzemni poganjki. Številna stebela rastejo tesno skupaj in dajejo videz grma. Posamezno steblo zraste tudi do 3 metre, je votlo, jeseni oleseni in odmre.

Rastlina je v Sloveniji znana že dolgo, močnejše pa se je razširila v zadnjih dvajsetih letih. Pojavlja se zlasti ob rekah. V okolici Slovenj Gradca je z njo poraslo sotočje Mislinje in Suhodolnice. Kjer raste dresnik, se težko naselijo avtohtone rastline obrežja (razno grmičevje, vrba, jelša). Zanimivo bi bilo slediti nadaljnjemu širjenju te rastline v porečju Mislinje.

Naravoslovci so našli okoli 20 vrst tujerodnih (invazivnih) rastlin, ki se širijo po slovenskem ozemlju, najpogostejše ob večjih rekah (Ljubljana, Sava, Drava, Mura).

Kako zaustaviti invazijo teh rastlin? Na to vprašanje ni enotnega odgovora. Morda bi bilo dobro razna sveža nasipališča in brežine zasejati ali zasaditi z avtohtonimi rastlinami, ki bi v določeni meri zadrževale razbohotenje tujerodnih vrst, če le-te prekomerno ogrožajo avtohtono rastlinje.

Vir: *Proteus*, letnik 65-6/2003
68-9-10/2006

Državno prvenstvo v Slovenj Gradcu

Besedilo in fotografije: Marta Krejan, AK Ravne

Slovenj Gradec je predzadnji vikend v septembru gostil cvet slovenske plezarije: na zaključni tekmi državnega prvenstva v balvanskem plezanju so se na trgu pred cerkvijo zbrali vsi najboljši slovenski plezalci in plezalkice, ki so tekmovali v šestih kategorijah.

Kdor dela, dela napake in tu pa tam se je kakšen »kiks« zgodil tudi v pri nas, ampak kljub temu so tekmovalci in spremljajoče dejavnosti presegli pričakovanja organizatorjev. V soboto se je že zgodaj zjutraj gnetla množica ljudi (predvsem otrok) pod umetnim plezalnim stolpom, kjer smo vsakega, ki je hotel občutiti, kako je v vertikalni navezali na vrh. Plezalo

se je v treh smereh naenkrat, in to do sončnega zahoda, ko smo se vsi zgnetli pod steno, kjer se je tekmovalo, da smo si napasli oči na »akrobacijah« postavnih fantov in deklet.

Dopoldne so v kvalifikacijah šest balvanskih problemov reševali mladinci in člani, v večernem finalu pa so se jim pridružila še dekleta. Postavljavci smeri so bili z oprimki precej skopi (beri smeri so bile pestre in zanimive) – na rdeče pobarvani steni se je bilo treba pošteno namučiti, da si prišel od enega do drugega oprimka, ponekod ni šlo brez skoka, tudi kako koleno je kje prišlo prav. Stiskali smo pesti in iz občinstva se je slišalo: »Drž! Dajmo! Ale!«, ko so se potili naši favori-

ti, nesebično, a malo manj glasno pa smo navijali tudi za druge tekmovalce in tekmovalke.

Katja se je s sobotnim 6. uvrstila na skupno 7. mesto pri čla-

nicah, zlato medaljo pa je naš župan Matjaž Zanoškar podelil Martini Čufar. Absolutni zmagovalci pri članih je Ljubljčan Urh Čehovin, ki je poleg



Sara na vrhu prve smeri



Absolutni zmagovalec (ko bi vedel, kaka nagrada ga čaka!)

medalje in pokala kot posebno nagrado dobil še smetanovo torto »... direkt v faco!« kot se je izrazil komentator. Naš Rok Klančnik si je v finalu prislužil srebrno medaljo, za skupno 3. mesto pa mu je načelnik komisije za športno plezanje Tomo Česen podelil pokal. Miha Britovšek je plezanje pri članih začel s svojevrstnimi akrobacijami in si prislužil 7. mesto, v skupnem seštevku pa, kot radi rečemo, nevaležno 4. Tomaž Žužel je bil 10. finalist, skupno je na 20. mestu, sledil mu je Nejc Čuješ, ki v skupnem seštevku zaseda 14. mesto, Luka Tamše pa je kljub tokratnemu 17. mestu skupno 10. Bronasto medaljo pri mladincih je dobil Tomaž Žužel. Bra-

vo, Tomaž! Nejc je priplezal na 4., Luka pa 6. mesto. Luka si deli pokal za 3. mesto v skupnem seštevku, Nejc je pri mladincih skupno 5., Tomaž pa si je s sodelovanjem na le dveh tekmah prislužil 10. mesto.

Večer pa z razglasitvijo najboljših še zdaleč ni bil končan. Kdor je želel, se je lahko boril za prehodni pokal v hoji po »gurtne«. Pogumnejši so bili fantje, najdlje pa je prišel Rok Klančnik. Pri damah je pokal že drugo leto zapored osvojila Martina Čufar.

Podarili pa smo še eno torto, in sicer ne »direkt v faco«, ampak je šla v roke Nejcu Čuješu, ki je praznoval 19. rojstni dan.

Zabava se je potem še precej zavlekla, ampak ne za vse. Naslednje jutro so namreč s tekmovalcem začeli najmlajši. Cicibani in cicibanke so morali preplezati štiri smeri. Najboljša Korošica je bila Sara Strmčnik, ki je za las zgrešila tretje mesto, skupno pa je 8. Špela Bricman in Živa Ledinek sta si še z nekaterimi delili 7. mesto. Živa je skupno 11., Špela pa 15.

Gregor Vezonik je odlično zastopal Koroško, saj je bil zmagovalec pri fantih, skupno pa je na 7. mestu (če ne bi imel zloma roke sredi sezone, sem prepričana, da bi bila številka precej nižja). Klemen Dretnik je splezal do 8. mesta oz. do skupnega 14.

Postavljavci smeri so po končanem finalu cicibanov v hipu pripravili teren za mlajše dečke in deklice. Tamara Omerzel

je bila 15., skupno je na 19. mestu, Polona Pušnik pa je dosegla 17. oz. skupno 14. mesto. Pri dečkih sta nas zastopala dva tekmovalca: Andraž Karničnik je za par točk ušlo skupno tretje mesto, na tekmi v Slovenj Gradcu pa je bil 5. Žiga Pisar je bil 14., skupni seštevek točk pa ga uvršča na 17. mesto.

Med starejšimi deklicami Koroška trenutno nima predstavnic, je pa največji pokal in srebrno medaljo za 2. mesto na zaključni tekmi pri starejših dečkih domov odnesel Ciril Vezonik. Urban Anželak je v Slovenj Gradcu dosegel 22. mesto, skupno pa je 25.

(City Wall), ki je bil še celo nedeljo poln radovednežev. Pri bližnjo štiristokrat smo v dveh dneh na vrh navezali navdušence, ki jih ni strah višine.

Za odlično izpeljano tekmo z vsemi spremljajočimi dejavnostmi vred moramo pohvaliti predvsem predsednika AK Slovenj Gradec Roka Šisernika, ki je zadevo zares gladko izpeljal, članov vse ekipe, ki je stala za njim, pa niti ne morem naštet (saj vsi vemo, kako je s tem; kup ljudi, vsak ima svojo nalogo ... od komentatorjev do šoferja, ki je vozil tekmovalce iz cone na prizorišče tekme).



Plezalni stolp je bil pravi magnet.

Kadetinja Tamara Kramljak si je v domačem kraju priborila 7. mesto, v skupnem seštevku je 8., Teja Čas pa ji sledi z 9. mestom na zaključni tekmi in s skupnim 12.

Tudi Miha Britovšek (tekmuje tako pri članih kot pri kadetih) je bil tokrat 7., v skupnem seštevku pa si je zaslužil pokal za 2. mesto. Jan Perše, ki je bil v Slovenj Gradcu le gledalec in navijač, je skupno 11.

S podelitvijo nagrad in pokalov kadetinj in kadetom se je v nedeljo zvečer letošnje prvenstvo v balvanskem plezanju zaključilo. Obenem smo se poslovili tudi od plezalnega stolpa

Kot vedno, pa tudi brez sponzorjev ne bi šlo, zato se iskreno zahvaljujemo za finančne prispevke oz. praktične nagrade, ki so jih prispevali: Občina Slovenj Gradec, Kopa, Climbers only, Uroš Perko, s. p., MR Climbing, Citywall, Tajda, s. p., Eurometer, Koroška Banka, d. d., Avto-prevoznik Korošec, Elmax, Ibus, Chemo, Noži Ravne, Adriatic Slovenica, Grammer, Maya Maya, IGEM, Vabo, d. o. o., Boštjan Paradiž, Peter Skrivarnik, s. p., Pozitron, d. o. o., Stoma center, Mladinska knjiga, slaščičarna Šrimf, slaščičarna Demiri, Marjan Vrčkovnik, s. p., Zavarovalnica Triglav in Pro-Fin, Sašo Prosenjak.



Naš župan (tudi alpinist) je pravi »kerlec! Ne komplicira, pa četudi mora nagrado podeliti na koncih prstov ... (Foto: Robi Jamnik).

Jesen je bila v znamenju novih cestnih pridobitev

Stanko Hovnik

Že v prejšnji številki Viharnika smo predstavili nekaj otvoritvenih slovesnosti novih cestnih pridobitev, in sicer novih cestnih odsekov ali rekonstrukcij že obstoječih. Od takrat se je njihovo število že povečalo.

V četrtni skupnosti Legen mesto je bila 14. oktobra 2006 otvoritev z blagoslovitvijo pločnika na Pohorski cesti in obenem obnove asfaltne prevleke od križišča Legenske in Pohorske ceste do Kovačevega mostu, ker je pločnik tudi speljan. Najvažnejša za krajanje, ki živijo ob Pohorski cesti, in ne nazadnje tudi za krajanje Gradišča, je gotovo ravno izgradnja pločnika. Pločnik omogoča varno hojo in je predvsem za ljudi, ki tam živijo, izjemna pridobitev. Slovesnosti se je udeležil tudi župan MO Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar.

Tudi na Brdah v krajevni skupnosti Turiška vas so 15. oktobra 2006 slavili pridobitev asfaltne ceste na relaciji Filer-Plevnik-Orter. Predsednik vaše skupnosti Andrej Konečnik je poudaril, da so za to pridobitev veliko prispevali krajanje, večji del pa Mestna občina Slovenj Gradec. Zahvalil se je tudi izvajalcu del Gradnjam IGEM Slovenj Gradec. Blagoslov ceste je opravil nadžupnik dekan Franc Rataj. Trak sta prerezala župan Matjaž Zanoškar in predstavnik vaše skupnosti, ob tem pa nazdravila z željo za srečno vožnjo. Ob otvoritvi in pogostitvi so zapeli fantje z Graške gore.

Zelo slovesno in veselo je bilo 19. 10. 2006 na otvoritvi dela asfaltne ceste Škof-Gradiški križ-Uršejev klanec. Uvodoma je nastopal pihalni orkester Slovenj Gradec. Predsednik Vaške skupnosti

Gradišče Milan Čujež se je zahvalil vsem, ki so si prizadevali za ureditev tega dela ceste, predvsem Uršejevega klanca, še posebej izvajalcu del Gradnjam IGEM ter občinskim službam z županom Matjažem Zanoškarjem.

Spregovoril je župan Matjaž Zanoškar, gospod župnik Peter Leskovar pa je blagoslovil cesto in sliko zaščitnika pred požarom sv. Florjana na hiši Ferda Uršaja. Tone in Ferdo Uršej sta bila organizatorja tega projekta.



Otvoritev pločnika na Legnu so se udeležili zadovoljni krajanje. Spregovoril jim je predsednik četrtne skupnosti Janez Šisernik.



Otvoritev pločnika na Legnu so se udeležili zadovoljni krajanje. Spregovoril jim je predsednik četrtne skupnosti Janez Šisernik.



Otvoritev novo asfaltirane ceste na relaciji Filer-Plevnik-Orter.

Borza znanja

e-mail: slovenjgradec@borzaznanja.mss.edus.si

**BORZ
ZNANJA**

SLOVENJ GRADEC
tel. 02 88 38 30

Naši člani ponujajo znanja:

- umetniškega nastopanja,
- priprav na nastope,
- slovenščine,
- matematike,
- fizike in kemije,
- računovodstva,
- izdelovanja nakita,
- šivanja krpank (patchwork),
- pletenja copat iz vrvice,

- vezenja,
- igranja na kitaro,
- igranja na klavir,
- glasbene teorije,
- španščine,
- angleščine in nemščine,
- klekljanja,
- kaligrafije,
- šivanja in krojenja in
- snemanja z video kamero.

Vabimo vas, da se brezplačno pridružite Borzi znanja Slovenj Gradec tudi vi. Pokličite nas na telefon: 02/ 88 46 402 ali nas obiščite v prostorih Javnega zavoda MOCIS na Partizanski poti 16 v Slovenj Gradcu. Našo dejavnost lahko spremljate tudi na spletni strani www.borzaznanja.si.

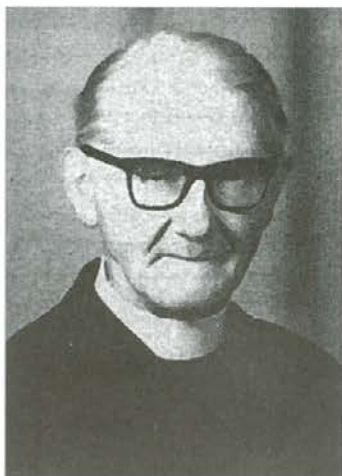
Marjan Čuješ

Med svoje šoferske zgodbe lahko štejem tudi srečanje z mladima učiteljicama, ki sta stopili na svojo poklicno pot ravno v tem idiličnem kraju vrh Javorja. Ko sem se nekega jesenskega popoldneva z džipom pojavil na kmetiji pri Jakopiču nad Mežico, je bila Anica s svojo prtljago že pripravljena za pot, šla je svoji prvi službi naproti. Neprijazno jesensko vreme in veter, ki je pometal s prvim listjem okrog lip ob javorskem pokopališču, je nista motila. Veselela se je dela z otroki v tistem hribovskem okolju, kot da je že takrat slutila, da bo tu ostala za zmeraj.



Javorski učenci leta 1972; v zadnji vrsti stoji učiteljica Anica Grabner, Počelova

Domačin, Grabnarjev Lojze, pozneje tudi poslanec v prvem sklicu Državnega zbora po slovenski osamosvojitvi, je najbolj zaslužen za to, da je kmetija dobila gospodinjo, šola v



Javorski župnik Ludvik Viternik (1888–1973)

Javorju pa sposobno ravnateljico, ki ji je ostala zvesta vso delovno dobo. Ko sva se pred mnogimi leti poslovila pred revnimi prostori, v katerih se je odvijal razredni pouk, ni kazala razočaranja, veder značaj je pa tako nikoli ni zapustil, kar so dokazovala tudi poznejša naključna srečanja. Danes imajo krajanje Javorja lepo in moderno šolo, kako je treba usklajevati delo in družino, ter skrbeti za to, da bodo hribovske šole vedno aktualne, pa imajo najlepši vzgled ravno pri svoji dolgoletni in priljubljeni učiteljici Anici.

Nekaj let pozneje sem imel priliko v Javorje pripeljati tudi

lipami na Javorju. Zmogla je le stavek: »Tukaj jaz nikoli ne bom!« Nato so jo zalile solze. Razumel sem jo, saj sem podobno stisko nekoč občutil tudi sam, ko sem se po celodnevni vožnji z vlakom, znašel na ljubljanski železniški postaji in spraševal ljudi, kje je Šentvid nad Ljubljano in na kateri tramvaj naj vstopim, da bom našel svoj internat, kamor



Miroslava Bavče med javorskimi učenci

sem bil namenjen v vajensko šolo. Še danes se vidim, kako neboljen sem bil v pumparičah, odet v pretesen suknjič in s pletenim »rajzekufrom« v rokah sredi Ljubljane. Verjetno sem pri marsikom vzbujal sočutje, pri mlajših pa posmeh. Učiteljico Slavko smo pozneje še velikokrat srečali vso nasmajano med njenimi šolarčki, ko so na kakem sprehodu vrh Javorja uživali v pogledih na koroške gore, ki so se kopale v soncu in so se sami nahajali na otočku, ki je štrlel iz meglenega morja. V tem pogledu so otroci v dolinah za marsikaj prikrajšani. V dnevih s takim vremenom sem rad ustavil tovrnjak in skupaj s sodelavci užival ob lepotah, ki jih lahko pričara le narava v planinah. Verjetno je v tem dejstvu treba iskati vzrok, da se je Slavki tisti stavek, izrečen ob prihodu, izpolnil šele čez devet let. Le solze slovesa od domačinov, šole in košatih lip ob cerkvi Mežnarjeve domačije so bile nove.

Na gozdni cesti senčne strani Javorja ali bolje rečeno spodaj v Jazbini pri Čemernikovi kmetiji sem pa doživel še eno

srečanje, ki je tudi vredno spomina. Na tem posestvu je živel dolgoletni javorski župnik g. Ludvik Viternik (1888–1973) z gospodinjo. Neko dopoldne smo nakladali les na ozki cesti pod njegovim domovanjem. Na kamionu sta vihtela cepine Krajnčev Anza in Lukačev Maks, z obcestnega roba pa sta se s hlodi mučila Lukačev Gustl, ter Goltnikov Lojz.

Tako so te fante klicali domačini in tako jih omenjam tudi jaz, saj so bili na Gozdarskem obratu v Črni moji sodelavci že leta 1963. Sicer pa v naši družbi nikoli ni bilo dolgčas. Za to je večkrat poskrbel tudi naš merilec, duhoviti Stanko Klemenc. Da je šlo delo hitreje od rok, smo pomagali tudi šoferji. Včasih smo pripravljali les merilcu, pri težjih bremenih pa pomagali delavcem pri kamionu. Zatopljeni v svoja opravila smo prisluhnili Goltnikovemu Lojzu, ki je z ramo oprt v debel hlod in zariplega obraza naenkrat zaklel. To pridušanje ob velikem naporu nakladačev je bilo sicer običajno, toda tokrat so bile okoliščine drugačne. Med Lojzom in kamionom si je tisti trenutek utiral pot velik rogati kozel, ki je stopal na čelu svojega tropa, za njimi pa so se gnetle še ovce. »Porkamadona ... pok!« je ušlo presenečenemu delavcu, ko je zagledal pod seboj kozla, ni pa opazil župnika, ki je na poti za svojo drobnico ravno tisti hip stopil izza ovinka. Sramežljivo smo se spogledali, kljub veliki zadregi pa jokali seveda ni nihče, saj se je prvi nasmejal

župnik, ker je vedel, da tisti »pok« ni bil namenjen njemu. Takih robotosti okolja, v katerem je živel, je bil seveda vajen. Veselo je kramljal z nami, na mojo pripombo, da jaz v otroških letih nisem rad pasel tako raznoliškega tropa, kot so kože in ovce, ker hočejo ene objedati listje v grmovju, druge pa sočno travo na pašnikih, me je le pomenljivo pogledal, kot bi hotel reči, da pozna v svoji fari bolj nagajive ovčice, kot so te z volno in rogovi, ki pa po končani paši kljub različnim

potrebam vedno najdejo zatočišče v skupnem hlevu na kmetiji. Posledice nesoglasij pri farnih ovčicah, kadar se ob iskanju pomoči zatečejo k njemu, so pa lahko hujše in pri tem je večkrat tudi dušni pastir brez moči.

Z župnikovim priimkom sem se srečal že v nižji gimnaziji, ki jo je z menoj obiskoval sošolec iz družine Viternikovih, tega pa nisem vedel, saj tudi časi v petdesetih letih prejšnjega stoletja niso bili takšni, da bi se sorodniki s tem ponašali v jav-

nosti. Najbolj sem bil pa presenečen, ko sem nekoč ob vaji ravskega pihalnega orkestra na glasbenem pultu zagledal koračnico z naslovom V Mežiški dolini, pod katero je bil podpisan g. Ludvik Viternik kot komponist in tudi avtor številnih drugih glasbenih del, kar sem izvedel pozneje. Torej ne samo duhovnik, tudi glasbenik je bil ta gospod. Šele takrat sem spoznal, da izhaja tudi javorski župnik iz te številne in ugledne ravske družine, kajti ob mojem prvem srečanju z

njim je le beli ovratnik pričal o njegovem duhovniškem poklicu in dal vedeti, da ni pastir le tega tropa, ki ga je tistega jutra gnal mimo nas na potočne zelenice. Med igranjem te lepe koroške koračnice se vedno spomnim na skromnega moža s palico v roki, s širokokrajnim klobukom na glavi, odetega v ponošen plašč in obutega v gumijaste škornje. Kot bi gledal sv. Jakoba, romarja iz španske Kompostele, na kakšni starodavni verski sliki.

Srečanje skavtov mariborske regije

Tekst in fotografije: Tanja Hribšek

Sončna sobota je 28. oktobra v Slovenj Gradec privabila množico mladih. Na srečanju skavtov mariborske regije se je zbralo več kot 600 skavtov s Koroške, Štajerske in iz Prekmurja. Srečanje je nosilo ime Š'ti jam-drug'bart, saj smo ga že drugič organizirali skavti iz Mislinjske doline, potekalo pa je pod izzivalnim geslom »Daj mi mir!«

V dopoldanskem delu so potekale raznolike delavnice. Naj omenimo folkloro, gasilce, gozdarje, lovce, čevljarja, kovača, steklarja, gorsko reševalno službo, policijo, jahanje, prvo pomoč, ustvarjanje z različnimi materiali, obisk radia, obisk slikarskega ateljeja, rezljanje pohodnih palic, okraševanje miniaturnih stolčkov, pričevanje zakonskega para in mnoge druge. V eni izmed delavnic so mladi iz sadja, ki so ga vsi stegi (lokalne enote) prinesli s seboj, izdelali džem – marmelado – kot simbol tega, da lahko (čeprav različni med seboj) skupaj naredimo veliko dobrega.

V popoldanskem delu so bile na sporedu tipične skavtske veščine. Najstarejši so izvedli fotoorientacijo ter služenje bodisi na kmetiji bodisi pri društvu invalidov, za malo mlajše pa je bila pripravljena pot s kontrolnimi točkami, na katerih so med drugim postavljali ognjišča, izdelali nosila, obnavljali zanje vozlov itd. Naj-

mlajši so se ta čas spoprijemali z nalogami, ki so jih zanje pri-

pravili vsi glavni liki iz *Knjige o džungli*. Poskrbljeno je bilo



Oda čmrlju

tudi za voditelje, ki jih je sprejel župan Matjaž Zanoškar, nato pa še skavtski načelnik dr. Slavko Lenart.

Ples ob koncu dneva je imel v rokah za ta namen ustanovljeni skavtski bend ter nepogrešljiv glas frajtonarice, ki jo je raztezal Andrej Javornik, mlad skavt s Koroške.

In kaj smo se naučili o miru? To najbolje povzemajo besede škofa g. Antona Stresa, ki nas je pri sv. maši nagovoril takole: »Daj mi mir! ne pomeni Umakni se, pusti me samega. Daj mi mir! je klic, ki pravi Daj mi svojo ljubezen, prijateljstvo, razumi me, kaj potrebujem, sliši me v mojih težavah!«



Postavljanje ognjišča – Katja

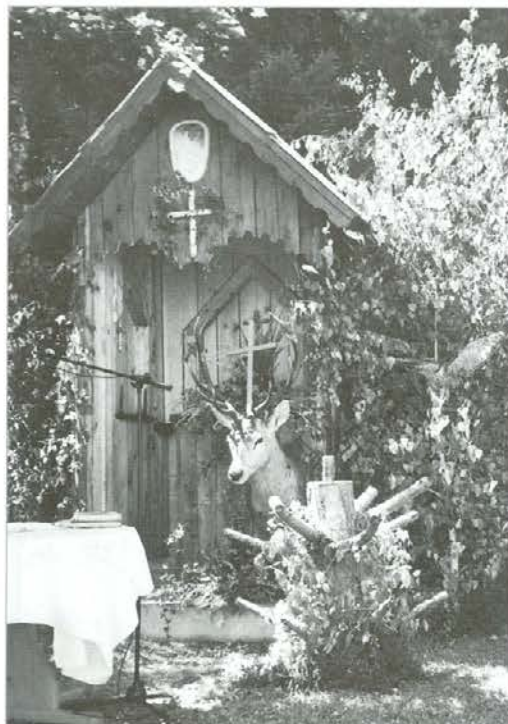


Kuhanje džema

10. maša v čast sv. Hubertu, zavetniku lovcev

Leopold Korat, župnik v Podgorju in Razborju

Kdaj smo začeli s slovensko lovsko mašo pri lovski koči na Čerčejevem vrhu? Pred deseti leti je k meni prišel Janko Skobir. Dogovorila sva se, da bi ob spominu na zavetnika lovcev in prijateljev lepe narave pri lovskem domu pripravili sveto mašo. Storjeno! Zbralo se je veliko članov lovske družine Podgorje. Zapel je Lovski oktet



Kapelica pred lovsko kočjo

pod vodstvom g. Gašperja, zaigrali so Štajerski rogisti. Kakor imajo gorske cvetlice izrazitejša barva od vrstnic v dolini, tako se zgodi, da imajo besede pri slovesnostih in srečanjih v naravi, odmaknjeni od »ponorelega sveta«, več svetlobe, več moči in sežejo globlje v srce. Tako smo se prvič zbrali pri sveti maši lovci, prijatelji lova, prijatelji in občudovalci naših prelepih slovenskih gozdov. Obnovili smo star evropski kulturno-lovski in verski običaj. Ta je ob koncu drugega tisočletja na naših tleh popolnoma izumrl. Lov je lahko nekaj lepega – omogoča, da je človek v stiku z naravo, da se ob srečanju z njo in z živalmi zaveda, da je narava tista, ki nam daje hrano. Tako smo začeli naše srečanje pri sveti maši pred desetimi

leti. Sledila je kratka razlaga in življenje sv. Huberta.

V preteklosti so imeli različni stanovi, obrtniki, rokodelci svoje zaščitnike in posebne zavetnike. Rekli so jim tudi patroni. Mnoga društva jih imajo tudi danes. Tako je že od nekdaj zavetnik lovcev sv. Hubert (v reviji Lovci sem prebral, da slovenski lovci danes »iščejo še

bolj svojega«. Ta bi lahko bil tudi sv. Ilj, Egidij). God sv. Huberta je 3. novembra in na ta dan lovci praznujejo. O sv. Hubertu se je ohranilo le nekaj zgodovinsko dokazanih resnic. Samo nekaj drobtin. Rodil naj bi se okoli leta 655. Evangelij je označeval v Ardenih, nekje na ozemlju današnje Belgije. Ko so okoli leta 705 umorili škofa Lamberta, je novi škof postal sv. Hubert. Ta je kasneje škofijski sedež iz mesta Maastricht prenesel v mesto Lieg.

Skupaj s škofijskim sedežem je sem prenesel tudi posmrtno ostanke svojega predhodnika, škofa Lamberta. Škof Hubert je umrl 30. maja 727. To je bilo nekje blizu Bruslja, današnje-

ga glavnega mesta Belgije. 3. novembra 743 so grob odpri in njegovo truplo prenesli v mestno cerkev. S tem dejanjem so tudi potrdili njegovo svetništvo in godovni dan. Leta 825, 30. septembra, pa so njegovo telo ponovno prenesli v samostan Audagium v Ardenih (kjer je Hubert prej deloval). Ko so Hugnoti okoli leta 1568 napadali te kraje v Ardenih, je bil samostan s posmrtnimi ostanki vred popolnoma razdejan. Tako je tudi kraj posmrtnih ostankov sv. Huberta šel za vedno v pozabo, ostal pa je živ spomin na tega pomembnega škofa. Še danes je veliko različnih podatkov, kje naj bi bilo njegovo telo, toda to so samo predvidevanja.

Tudi veliko zgodbic in legend se je v stoletjih napletlo okoli življenja sv. Huberta. Ena takih pravi, da je bil pogan in strasten lovec. Ko je bil nekega dne spet na lovu, je zasledil čudovitega jelena. Ko ga je že nameraval ustreliti, je nenadoma zagledal med njegovimi rogovi zlati križ. Pogled na ta prizor ga je tako prevzel, da se je spreobrnin in postal kristjan. Po spominu na to legendo še danes slikajo sv. Huberta v lovski obleki, ob njem pa jelena z zlatim križem med rogovi. V samostansko cerkev, kjer naj bi bil sv. Hubert pokopan, še danes romajo mnogi lovci. Na njegov god pridejo celo s psi in na konjih. Kljub temu da je po drugi svetovni vojni prevzela mesto

zavetnika lovcev grška boginja Diana, je v srcih slovenskih lovcev le ostal zavetnik in zaščitnik sv. Hubert. Vse do danes. In vedno več je lovskih družin, ki ob njegovem godu njemu na čast pripravljajo srečanja s sveto mašo. Prvo tako mašo v je Mislinjski dolini imela Lovska družina Podgorje. Tako bo letos že deseta – jubilejna. Vedno so bili pri teh mašah tudi gostje; g. župan, lovci prijateljskih lovskih društev in mnogi duhovniki naše dekanije. Z nami so bili duhovniki iz Avstralije, iz Kanade, iz Zagreba, novomašnik Tadej in drugi.

Ko ob deseti obletnici slovenske lovske maše gledamo nazaj, pogledimo tudi naprej. V času vse večje civilizacije, napredka in tehnologije, v času, ko mislimo, koliko pridobivamo, pa ne vemo, da marsikdaj in marsikaj izgubljam, bi se morali ustaviti in premisliti. Več bo napredka in denarja, manj bo nas. Da ne bomo nekoč samo še stroji, ki jim ukazujejo roboti, se bomo prisiljeni vključiti v naravo in zopet zaživeti z njo. Podgorški lovci so s tem že začeli. Človek ni samo živo bitje, je tudi živ duh. In tega duha že deset let skupaj s podgorskimi lovci iščemo in ga lahko tudi najdemo. »Bistvo je marsikdaj očem nevidno, treba je gledati s srcem,« pravi Mali princ.

Dragi lovci! Dober pogled – naprej s srcem! Še in še deset let pri sveti maši na Čerčejevem vrhu!



10. maša v čast sv. Hubertu na Čerčejevem vrhu

Folklorna skupina Gozdar se predstavi

Duša Komprij

Naj se vam najprej na kratko predstavimo. Smo mlada Folklorna skupina Kulturnega društva Gozdar Črna na Koroškem, ki delujemo že od leta 1981, tako da v tem letu obhajamo 25. obletnico obstoja.

Zakaj mlada skupina? V skupini plešemo predvsem študentje in dijaki, naša povprečna starost pa se vrti okoli 23 let. V tem letu smo imeli sicer malo manj nastopov kot prejšnja leta, saj je kar 6 naših plesalk odšlo na porodniški dopust, tako da skrbimo tudi za podmladek. Vendar smo sedaj ponovno v popolni zasedbi, pridružilo pa se je nam pa tudi kar precej novih, mladih plesalcev in plesalk, tako da bomo s tradicijo nadaljevali tudi v prihodnje.

V folklorni skupini se družimo mladi iz vseh krajev Mežiške doline in iz sosednjih krajev, skupno pa nam je to, da imamo veselje do narodnih plesov in pesmi. Folklorna skupina deluje pod umetniškim vodstvom Mateje Obojnik, za ljudsko petje pa skrbi Mojca Kovač Piko. Glavni cilj delovanja folklorne skupine je ohranjanje koroških folklornih običajev, plesov in pesmi, izobraževanje s tega področja, predvsem pa osveščanje javnosti, da imajo stari običaji tudi v današnjem "divjem" času velik pomen, saj je narod ali država brez negovanja pretekla in sedanjega kulture revna.

Naša folklorna skupina se je aktivno predstavila tako v domačem kraju kot drugje na

Koroškem in v drugih krajih Slovenije. Nastopamo namreč na številnih lokalnih in drugih prireditvah. Poznani pa smo tudi v tujini: Slovenijo smo zastopali že na mednarodnem festivalu folklornih skupin v Varpaloti na Madžarskem, gostovali smo v Italiji, sodelovali na srečanju mednarodnih rudarskih gob v Arnoldsteinu v Avstriji, poznajo pa nas tudi na avstrijski strani Koroške in Štajerske. Širši slovenski javnosti se je skupina predstavila v oddaji TV Slovenija Vsakdanjik in praznik, sodelovali smo v oddaji Pri Jožovcu z Natalijo, v oddaji Prvi na vasi idr. Že več let zapored organiziramo tudi mednarodni folklorni festival v Črni na Koroškem, ki poteka v mesecu avgustu.

Plešemo stare ljudske koroške

plese, kot so na primer:

- venček koroških s hotuljsko polko (splet traja 7 minut, prikazani so malo novejši plesi: Pastirica, Valčkov korak, Rakova polka, Štajeriš in Hotuljska polka);
- venček prazničnih (splet traja 10 minut, prikazani plesi so: Ceperle, Zibensrit, Majpajerš, Lizi polka, Veverca in Žlajdra);
- steljeraja (steljerajevci so se zvečer po napornem delu še povsneli in tudi zavrteli. Ta skoraj pozabljen običaj prikazujejo plesalci v 16-minutnem spletu: Visoki valček, Nizek valček, Malender, Cvajšrit, Mazurka, Šošarska, Kovo vrtat, razne igrice, Opipani rej in Lisičji rej);
- jajčarija (na Koroškem je običaj, da se na predvečer sv. Florjana, to je 3. maja,

fantje zberejo, gredo od hiše do hiše, zapojejo pesem, gospodinje pa jim pripravijo razne dobrote, med katerimi so tudi jajca. Naslednji teden pripravijo jajčarijo, oz. cvrčo, na kateri pojéjo darove, pečejo jajca in tudi zaplešejo. V 17-minutnem spletu so prikazani Štajeriši, Cvajšrit, Pojštertanc, Šprancirbolcer, Rašpla in Kovtri).

Folkloristi radi tudi zapojemo koroške narodne pesmi. Skupino spremljajo godci s harmoniko, baritonom in klarinetom. V prihodnosti bomo poskušali na oder postaviti tudi pravo koroško ohcet.

Za vse dodatne informacije sem vam na voljo na tel. številki +386 051 252 090 (Duša Komprij) ali na elektronski pošti: dusakomprij@gmail.com.



Folklorna skupina Gozdar v oddaji Prvi na vasi

Duša Komprij

V mesecu novembru smo se člani Folklorne skupine KD Gozdar iz Črne na Koroškem udeležili snemanja oddaj Prvi na vasi, ki jih pripravljata Max bend in klub Prvi na vasi. Sicer smo z organizatorji sodelovali že v lanski sezoni, ker pa letos

praznujemo 25. obletnico obstoja naše skupine, so nas k sodelovanju povabili tudi tokrat. Vse skupaj se je odvijalo v prijetnem vzdušju v domu krajanov v Žejah pri Sv. Trojici. Poleg nas so v prenovljeni oddaji nastopili priznani slovenski

glasbeniki in ansamblji, kot so Kvintet Dori, Ansambel Toneta Rusa, moški del občinstva sta navdušili članici skupine Baby twins ter Tanja Žagar, Brigita Šuler in druge, ženska srca pa so osvajali Rudi Šantl, Brendi, Werner, Boštjan Konečnik ...

Za popestritev oddaj tudi v tej sezoni skrbi Korenov Lujzek v spremstvu svojega pajdaša in simpatične voditeljice Klavdije. Oddaje si lahko ogledate na TV Pika vsako nedeljo ob 20. uri. Se vidimo v oddaji Prvi na vasi.

Uredništvo



Milan Razdevšek, pravnik, je bil zaposlen v bolnišnici Slovenj Gradec in polnih 34 let njen upravitelj.

»V zadnjih tridesetih letih se ni zgodilo ali preuredilo v bolnišnici nič, kjer Razdevšek

Milan Razdevšek v Celovcu, maja 1945
Vojaško uniformo s činom kapetana je slekel decembra 1946 in se januarja 1947 zaposlil na okraju Prevalje.

ne bi odločilno sodeloval.« (Prim. Drago Plešivčnik, dr. med., direktor bolnišnice, iz utemeljitve za občinsko nagrado, 1996)

Kot osemnajstletnega fanta so ga v rodni Ponikvi pri Žalcu prisilno mobilizirali v nemško vojsko. Ranjen je preživel največjo tankovsko bitko v drugi svetovni vojni pri Kursku v Sovjetski zvezi poleti 1943. Ko je bil na bolniškem dopustu, se je vključil v narodnoosvobodilni odpor ob koncu istega leta na območju Šaleško-Mislinjskega okrožnega odbora OF. Razdevšek je eden redkih aktivistov in partizanov – domačinov, ki so

med vojno delovali na tem območju.

»V boju za narodovo samobitnost in boljše življenje je spoznal grenkobo žrtvovanja, saj mu je oče izdihnil kot taboriščnik v Dachau, brat pa je bil obešen med mučeniki Frankolovega. Razdevšek je ostal nepomirljiv branitelj v boju sprejetih načel.« (Prim. Plešivčnik)

Iz partizanskih let je Milan Razdevšek ohranil več spominskih zapisov, ki so jih objavila nekatera lokalna glasila, tudi Viharnik.

V tej številki Viharnika objavljamo prvo zgodbo spominov iz tistih časov.

Moja pot v Partizane

Milan Razdevšek

Tisoče mladih fantov in mož z območja Štajerske in Koroške je v nasprotju z vsemi mednarodnimi predpisi zadel prisilna mobilizacija v nemško vojsko. Tudi mene.

V nemško vojsko sem bil kot 17-letni fant prisilno mobiliziran ob božičnih praznikih leta 1942. Slovo od doma je bilo žalostno, mama mi je s solzami na licih vtaknila rožni venec v žep.

Vojaško so nas novince usposabljali v raznih krajih Reicha, tudi v Franciji. Pozneje sem se znašel na ruski fronti. »V največji tankovski bitki pri Kursku v Sovjetski zvezi v drugi svetovni vojni (1943) je na obeh straneh sodelovalo več kot 6.000 tankov, Nemci so jih izgubili kar 1.800, večino zaradi minskih polj in močnega protitankovskega orožja. Sledil je nezadržan prodor Sovjetske armade proti zahodu ...« (Božo Repe: *Naša doba*, oris zgodovine 20. stoletja, učbenik za 4. razred gimnazije, 1995.)

V tej strahoviti bitki me je ranila ruska »katjuša«, katere drobci so se mi zarili v desno stran telesa. S kurske fronte sem bil prestavljen v vojaške bolnišnice v Nemčiji; nazadnje so me zdravili v veliki bolnišnici Stental pri Berlinu. Decembra 1943 mi je zdravnik pri viziti rekel: »Javite se v glavni pisarni, dobili boste bolniški dopust.« Prišel sem do šefa glavne pisarne. Ta me je vprašal, od kod sem doma, navesti sem moral občino, okraj in pokrajino, seveda vse v nemščini. Ob tem sem se že bal, da ne bom dobil dovoljenja za bolniški dopust na Spodnjem Štajerskem, ker je bila ta pokrajina opredeljena kot »partizansko območje«. Zaradi tega sem povedal, da je to okraj Celje pri Gradcu. To je zadostovalo in administratorjem so naročili, naj mi pripravijo dokumente za dopust in vozovnico za tako imenovani »D-Zug« za relacijo Berlin–Praga–Dunaj–Zagreb. V Berlinu sem z velikim navdušenjem vstopil v brzovlak, ki je bil namenjen vojaškemu dopustnikom. Naslednji dan

okrog dveh ponoči smo prispeli v Celje, kjer sem izstopil. Kljub nezaceljenim ranam sem hodil peš mimo Žalca na Ponikvo v moj rojstni kraj.

V zgodnjih jutranjih urah sem prišel domov in od daleč opazil, da v naši hiši gori petrolejka. Takoj ko sem stopil v hišo, sem spoznal, da imamo pokojnika; ravno tisto jutro je umrla stara mama Marija. Domači so mi v solzah rekli: »Bica je čakala nate, prepričana, da si prišel domov, je umrla.«

Po dveh dneh je prišel k nam sosed Franc Jezernik, p. d. Krump, in me prosil, naj se oglasim pri Verdevovih v Podkrajju, p. d. pri Jelenovih. Ko sem prišel v hišo, so me pozdravili aktivisti Šaleško-Mislinjskega okrožja OF Bogo Verdev, Blaž Kralj, Pepca Kos in še nekateri. Predstavili so se in mi predlagali, da se jim pridružim. Brez pomislekov sem pristal, saj je bila kurska tankovska fronta zame preveliko gorje. Opravljal sem nalogo obveščevalno-informacij-

ske narave v okraju OF Šentilj. Vendar je bil predpogoj, da ne smem sleči nemške uniforme, dokler imam dopust in ustrezne nemške vojaške dokumente. Moja prva naloga je bila potovanje v Dobrno h Košanovim, kjer sem dobil zaupne dokumente. Pozneje sem bil v Celju na Glaziji, kjer so bili nastanjeni vermani. Ugotovil naj bi njihovo število in kdo so vodje šturmov. Poskusil naj bi navezati stike s posameznimi člani. Ta naloga se mi ni zdelo težka, saj je bila povezana z mojim pregledom ran v bolnišnici Novo Celje, kjer je bil vojni lazaret. Tako sem imel alibi za zadrževanje v mestu.

Kot navidezni nemški vojak sem opravil še druge naloge, ki so bile skrajno nevarne, ko pa mi je potekel bolniški dopust, sem slekel nemško uniformo in ostal aktivist v Šaleško-Mislinjskem okrožju OF. Na tem območju sem srečal in spoznal dobre in narodno zavedne ljudi, ki so pomagali NOB. Vseh se še danes rad spominjam in sem jim dolžan globoko zahvalo.

Kmečke domačije zveste narodnim odporom

Milan Razdevšek

Partizanom sem se pridružil decembra 1943 na območju Okrajnega odbora OF Šentilj pri Velenju, ki je bil del Šaleško-Mislinjskega okrožja OF. Okolje je zajemalo Mislinjsko in Šaleško dolino in je segalo do Ponikve pri Žalcu, mojega rojstnega kraja.

Spominjam se dogodka, ki sem ga doživel v Šentvidu nad Valdekom, sedaj Završe, 18. januarja 1944. Ta datum mi je ostal v spominu, ker je mami ime Neža in je imela 21. januarja god. Tedaj sem jo obiskal in ji pripovedoval doživetja iz Završ.

Previdno smo se ustavili pri Mehovi družini, po domače pri Legnarju. Spoznal sem to narodno zavedno in ponosno družino v času hudih preizkušenj in trpljenja med NOB. Mehova družina je aktivno sodelovala v osvobodilnem upor. Vsi šaleški aktivisti smo radi obiskovali to gostoljubno domačijo. Taki so bili na velenjskem območju še Šafarjevi v Bevčah, Zabukovnikovi v Šaleku, Prelozovi na Konovem, Venturinovi in Verdevovi, po domače Jelenovi iz Šentilja pri Velenju in drugi.

Mrzla zimska noč je bila tedaj, ko smo se dolgo zadrževali v Šmiklavžu pri Vrhnjakovih in Ajtnikovih, medtem ko smo vračali preko Šentvida v Škalske Cirkovce. Namenjeni smo bili v Bevče in dalje v Šentilj. Janko Ževart in Dušan Lempl, starejša partizana, sta, ko smo prišli do velike in urejene hiše, rekla: »Tu se bomo malo ustavili, pogovorili in prosili za kak čaj, pa tudi malo se bomo odдахnili.« Zame je bilo to čudno, mislil sem reči: »A ob tej uri?« Bilo je že pozno ponoči.

Dušan je šel okrog vogala hiše in nekajkrat potrkal, ne vem ali na vrata ali na okno. Kmalu se je nekje zadaj, mis-

lim, da v kuhinji, zasvetila luč. Odprla so se vrata in vstopili smo, jaz zadnji. Takoj sem opazil, da sta druga dva že dobra znanca te hiše.

Zadrževali smo se v kuhinji. Mehova gospodinja je takoj pristavila lonce, pomislil sem, da za čaj. Ker so se v kuhinji začele širiti prijetne vonjave po domačih klobasah, sem bil vesel, da bomo deležni teh dobrot. Medtem ko sta se Janko in Dušan pogovarjala z gospodarjem, sem se grel ob štedilniku in delal družbo gospodnji. Spraševala me je, od kod sem, koliko časa sem že pri partizanih, kar neko skrb sem čutil, da kaže do nas. »Ubogi ste v tem mrazu, ali te kaj zebe?« S to njeno skrbjo in bodrilnimi besedami je dala razumeti, da je res z nami in odkrila je plemenitost svoje duše.

Ko smo pojedli okusne jedi, sta Dušan in Janko z gospodarjem Mehom končala pogovore. Malo po drugi uri ponoči smo zapustili kuhinjo in stopili v gaz škripajočega zmrzlega snega. Meni sta prej še rekla: »Če boš kdaj prišel sam, potrkaj na okna od zadaj.«

Med prvim obiskom sredi noči pri Mehovih sem spoznal, da je to izredno prijazna in vljudna družina, polna vrednot. Pri njih sem bil potem še velikokrat kot aktivist Šaleško-Mislinjskega okrožja in kasneje kot obveščevalec Tomšičeve brigade. Zaradi tega mi še danes ostaja ta partizanska hiša v nepozabnem in lepem spominu v tem delu završkih zaselkov.

Tudi med osamosvojitveno vojno leta 1991 so nekatere kmetije postale tajna skladišča orožja v Šaleški in Mislinjski dolini in drugod po Sloveniji.

Se nadaljuje.



Domačija Meh v obdobju med vojno



Mehova, p. d. Legnerjeva domačija z Završ (posneto leta 1997)



Družina Meh (posneto med vojno)

Pri Ženovcu na Zagradu so praznovali

Lojzka Krivec

Pri Ženovcu na Zagradu nad Prevaljami sta se pred mnogimi leti poročila dva sinova hkrati: Franc in Poldi Herman. Ohcet je bila kar doma, trajala pa je dva dni.

Od tedaj je minilo že 50 let, zato sta se Franci in Poldi z ženama, pa tudi na pobudo otrok, odločila, da skupaj obeležita to obdobje in praznujeta zlato poroko. Povabila sta vse ožje sorodnike, prijatelje in sosedo, da smo se skupaj poveselili in obujali spomine minulih let, saj spomini so zlati okvir življenja.

Po ohceti izpred 50 let je Franc Herman skupaj z ženo Marico ostal doma na kmetiji. Bila sta vajena dela, zato jima nič ni bilo

pretežko, čeprav je bilo takrat delo na kmetih povsem drugačno od danes, ker ni bilo traktorjev in kosilnic. Skupaj sta delala vsa lažja in težja dela in si zraven veliko prepevala stare domače in narodne pesmi od začetka do konca (kar ni vedel eden, je znal drugi) in pogosto sta se spomnila kakšne čisto pozabljene in jo obudila v življenje.

Kmetija pri Ženovcu sicer ni prav velika, a s pridnimi rokami so vedno pridelali dovolj za preživetje, pa tudi sicer so bili na mizi vedno kruh, mošt, šnops in še kaj za sorodnike in vse druge, ki so radi prihajali k Ženovcu.

Rodili so se jima štirje otroci. Ob njihovem varstvu in dru-

gih gospodinskih delih pa je do svojih poznih let pomagala mama; umrla je v 98. letu starosti. Po končanem šolanju so otroci kmalu zapustili domače ognjišče in si ustvarili svoje družine. Samo sin Franček je s svojo družino ostal doma, si postavil novo hišo poleg stare in prevzel gospodarjenje, saj oče in mama zaradi bolezni tega ne zmoreta več.

Rodilo se jima je devet vnukov in en pravnuk, katerih se vedno razveselita, ko ju obišejo in prinesejo kakšne novice iz svojega življenja.

Poldi Herman si je z ženo Mojco po ohceti najel stanovanje. Tu sta živela, dokler se nista leta

1961 preselila v svojo hišo na Ravne. Kot izučen ključavničar je delal nekaj časa v železarni, zatem pa bil nekaj let v Nemčiji. Po vrnitvi leta 1966 je začel kot samostojni obrtnik, s čimer se je ukvarjal vse do svoje upokojitve. Delal je centralne kurjave, vodovodne inštalacije in vse drugo, kar je s tem povezano. Bil je pravi mojster na svojem področju, zato so ga ljudje radi poiskali in mu dela ni primanjkovalo, pa še danes rad kaj malega postori, ker brez dela ne zna živeti.

Žena Mojca je vse do upokojitve delala v tovarni lepenke, najprej v Podvelki, od koder je doma, nato pa v Tovarni lepenke Prevalje. Doma je skrbela za gospodinjstvo in za otroka, ki sta se jima rodila. Sin je zaradi bolezni ostal doma pri starših, hčerka pa je s svojo družino prevzela kmetijo Herman v Dobji vasi. Mojca in Poldi še vedno rada pomagata obema otrokoma, pa tudi obema vnukoma in pravnukinji.

Vsem življenje teče naprej in pri naša lepe in manj lepe trenutke, da bi bilo le zdravje, to je največja želja vseh.



Zlato poroka Franca in Poldija

Romana Špegel – Krevh

K. M.

Marca 2006 je praznovala 70-letnico Romana Špegel – Krevh, upokojena predmetna učiteljica slovenskega in srbohrvaškega jezika. Večino delovne dobe je kot predmetna učiteljica poučevala slovenski jezik. Več generacij mladih je vzgojila v ljubezni do slovenskega jezika in jih seznanila z bogastvom literarnih ustvarjalcev. Nekaj časa je opravljala tudi odgovorno delo pomočnice ravnateljice na šoli.

Jubilantka je imela poleg poučevanja slovenskega jezika še številne izvenšolske zadolžitve. Na šoli je bila režiserka gledališke skupine in z njo redno nastopala na domačih prireditvah pa tudi na številnih gostovanjih po Jugoslaviji in v tujini. Več let je bila dejavna v

delu je na Pedagoški akademiji v Mariboru diplomirala iz slovenskega in srbohrvaškega jezika. Večino delovne dobe je kot predmetna učiteljica poučevala slovenski jezik. Več generacij mladih je vzgojila v ljubezni do slovenskega jezika in jih seznanila z bogastvom literarnih ustvarjalcev. Nekaj časa je opravljala tudi odgovorno delo pomočnice ravnateljice na šoli.

Jubilantka je imela poleg poučevanja slovenskega jezika še številne izvenšolske zadolžitve. Na šoli je bila režiserka gledališke skupine in z njo redno nastopala na domačih prireditvah pa tudi na številnih gostovanjih po Jugoslaviji in v tujini. Več let je bila dejavna v

Občinski zvezi kulturnih organizacij Slovenj Gradec kot predsednica in kulturna animatorka. Njeno delo na tem področju je bilo organiziranje številnih vsebinsko bogatih kulturnih prireditev in proslav (srečanje gledaliških kulturnih skupin Naša beseda, začetki občinskih revij pevskih zborov odraslih in mladine, skrb za materialno podporo tedanji delavski godbi ipd). ZKO je tedaj poslovala povsem ljubiteljsko.

Za uspešno vzgojno-izobraževalno delo je prejela Vrnčovo nagrado, za uspehe na področju kulturno-prosvetne dejavnosti pa Bernekerjevo nagrado ZKO občine Slovenj Gradec. Ob profesionalnem delu je skrbela za družino z dvema sinovima,



po upokojitvi se posveča vnukom, malo pa tudi slikarskemu platnu. Ob 70-letnici jublantki iskreno čestitamo!

Mračni novembrski spomini

Rudi Rebernik

Mesec november je mesec spominov, še posebej letošnji, ki nas s svojimi sončnimi dnevi in z zlatimi barvami v naravi kar sili k razmišljanju in spominom na preteklost. Najtežji in žalostni spomini so gotovo tisti na drugo svetovno vojno in okupacijo naše domovine. Tega se bodo spominjale še generacije naših naslednikov, zato je prav, da tudi mi ne pozabimo na padle, ki so dali svoja življenja za nas.

Tudi moj prispevek se nanaša na en tak tragičen dogodek iz leta 1944, ki se je zgodil pri sv. Duhu nad Suhim Dolom. To dogajanje je opisal žal že pokojni Ivan Kašnik, ki je bil doma pri kmetu Smolčniku v neposredni bližini kraja, kjer se je odvijala borba med močno skupino Nemcev in borci Šerčerjeve brigade, ki so se tistega dne zadrževali na kmetijah blizu cerkve sv. Duha.

Prijatelj Ivan mi je dogajanje tistega dne opisal takole: »Februarja leta 1944 je bila v našem kraju huda borba, ko je nemška enota v snežnem in meglenem jutru napadla borce Šerčerjeve brigade, ki so se tistega dne nahajali tam in jih je presenetil sovražnik. Padlo je 14 partizanov. Jaz sem jih pomagal spraviti do cerkve, kjer smo jih, ko so Nemci odšli, dostojno pokopali.

Istega dne pa sta padla še dva borca višje gori pri kmetu Pečovniku. Ranjena sta bila v borbi pri sv. Duhu, a sta še prišla do Pečovnika, tam pa so ju pokončali in pokopali kar v gozdu blizu hiše. Pozneje smo tudi njiju zagreblili v skupen grob pri sv. Duhu. «

Lovska družina Podgorje, ki je zgradila svoj lovski dom v neposredni bližini kraja, kjer sta padla ta dva partizana, je tam postavila preprosta znamenja, kjer je vzdana plošča z napi-

som: »Tu blizu so 14. februarja leta 1944 nemški fašisti umorili dva ranjena partizana Šerčerjeve brigade«.

Sliko sem podedoval od svojega tasta Franca Juga, ki sedi na desni strani tik ob spomeniku, in je bila posneta okoli leta 1966. Na fotografiji so tudi nekateri od ustanovite-

ljev lovske družine: Pavel Skobir – Žnidar, Ferdo Kavnik, Ivan Apat – Mežnik in Franc Jug – naš deda.

Pokojni Ivan Kašnik, ki mi je to dogajanje opisal, sedi s svojo hčerko v prvi vrsti na levi strani znamenja.



Sliko je gotovo posnel eden izmed udeležencev proslave. Podedoval sem jo po našem dedu Francu Jugu, enemu od najstarejših članov lovske družine Podgorje.

Ko so bili Hotuljci en dan svobodni

Tekst in fotografije: Stanko Hovnik

Kotlje pri Ravnah na Koroškem so bile med drugo svetovno vojno zadnje oktobrske nedelje 1943 en dan svobodne. Na ta dan so partizani vkorakali v vas, vstopili v cerkev, med mašo zapeli slovenske pesmi, po maši pa zborovali pod lipami. Takrat je bilo to dejanje zelo drzno, saj je bila neda-leč stran zelo močna nemška postojanka. V spomin na ta dogodek Hotuljci praznujejo krajevni praznik. Vsako leto se zberejo pod lipami pred spomenikom padlih borcev NOB in se spominjajo tega dne.

Na letošnji slovesnosti je spregovoril Maksimiljan Večko in med drugimi dejal: »Zelo rad pridem med vas, da skupaj

obudimo spomin na ta drzni dan partizanov, ki so Nemce močno vznemirili; čeravno so bili le-ti na nekaterih frontah že poraženi, so tu še vedno z vso svojo brutalnostjo nastopali nad občani.«

Predsednik krajevne skupnosti Janko Tadej pa je dodal: »Slišane grozote druge svetovne vojne in sedemdnevna vojna za samostojno Slovenijo nam bodo v opomin in svarilo, da se kaj podobnega nikoli več ne ponovi! V krutih strašnih časih vojne vihre pred 63 leti pa se je prav na tem mestu v Kotljah, pod vaškimi lipami, zadnje oktobrske nedelje pojavil žarek upanja za boljšo in lepšo prihodnost, ki je bila izbojevana za visoko ceno z mnogimi žrtvami.«

Poklonili so se spominu in vse

žrtve druge svetovne vojne in vojne za samostojno Slovenijo počastili z enominutnim molkom, delegacija ZB NOV pa je k spomeniku padlim borcem položila venec.

V kulturnem programu so so-

delovali: Godba na pihala z Raven, harmonikarji, OŠ Kotlje, OŠ Koroški jeklarji, otroški vrtec Kotlje, dijakinja raven-ske gimnazije in pevski zbor Rožmarin.



Hotuljci so proslavili »dan svobode« pred 62 leti.

**Slavko Tučman**

☆1940

†2006

V poznih jesenskih dneh smo sočustvovali s Tučmanovo družino iz Mislinjske Dobrave, ko so se za vedno poslavljali od svojega dragega moža, očeta, dedka in prijatelja Slavka Tučmana.

Slavko se je rodil 22. aprila leta 1940 Antonu in Mariji Tučman v Mislinjski Dobravi kot eden izmed šestih otrok te skromne in zelo pridne družine tesarja in gospodinje, ki sta uspela na koščku zemlje in z Antonovim tesarjenjem pridelati toliko, da je družina dostojno živela. Otroci so spoznali, da lahko preživijo le s pridnim delom, poštenjem in medsebojnim spoštovanjem. To doto je tudi Slavko ponel na svojo življenjsko pot.

Osnovno šolo je obiskoval v Šmartnem, potem pa se je zelo mlad zaposlil v Tovarni meril Slovenj Gradec in tu dočkal invalidsko upokožitev leta 1994. Prav v tej tovarni se je Slavko kalil v pravega patriota in neomajnega borca za delavske pravice, zato so ga sodelavci izbrali za vodjo sindikalne organizacije v tovarni, bil je predsednik delavskega sveta in član raznih komisij in odborov. Rad se je družil s svojimi sodelavci; leta 1972 je dal pobudo za ustanovitev društva moškega obrata plastike in je tako tudi njegov soustanovitelj. Društvo deluje še danes.

Štel je 24 let, ko je spoznal svojo življenjsko spremljevalko Vrtičevo Nado, s katero sta uredila prijetno stanovanje na Tučmanovi domačiji. V zakonu sta se jima rodila hčerka Andreja in sin Bojan. Čeprav sta bila oba zaposlena, sta poleg službe vse postorila še doma, obenem pa pomagala sosedom, sorodnikom in prijateljem pri gradnji njihovih hiš.

Slavko je vedno priskočil na pomoč, ko se je kdo znašel v težavah. Sodelavec Franc nikoli ne bo pozabil, ko je komaj šestnajstleten osamljen iskal varno zavetišče in Slavko mu je ponudil topel dom. Šest let mu je pomagal, ga usmerjal in mu poleg doma nudil starševsko ljubezen.

Slavko je bil naklonjen tudi prostovoljnemu delu, zato se je že kot desetletni fant vključil v pionirsko gasilsko desetino Turiška vas. V gasilskih vrstah je ostal vse do svoje smrti, postal gasilski častnik II. stopnje in v društvu opravljal razne funkcije – bil je predsednik društva Turiška vas, dolgoletni član upravnega odbora, vodja civilne zaščite v krajevni skupnosti, predsednik komisije veteranov gasilskega društva in seveda iniciator številnih delovnih akcij v društvu. Poleg tega pa je Slavko sodeloval tudi v organih občinske gasilske zveze Slovenj Gradec ter kot dolgoletni član nadzornega odbora veliko prispeval za razvoj gasilstva v Mislinjski dolini. Za ves trud je Slavko prejel vrsto priznanj in odličij.

Delal je tudi v drugih društvih in organizacijah. Bil je dolgoletni član in predsednik konjeniškega kluba Slovenj Gradec, član društva upokožencev v Šmartnem ter član aktiva invalidov Šmartno.

Takšen, aktiven in delaven, je bil Slavko vse do pred letom dni, ko je zbolel in odšel v bolnišnico. Mnogo težkega je prestajal v tem letu, bolezen pa je napredovala in ga premagala s smrtjo.

**Milan Žvirca**

Bila je hladna oktobrska noč, ko nam je usoda tako nenadoma in nepričakovano, brez poslovnih besed in stiska roke, iz naše sredine iztrgala dragega moža, ljubega atija, sina, brata, zeta ter svaka

Milana Žvirca

z Vrh pri Slovenj Gradcu.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste ga tako množično pospremili na njegovi poslednji poti k večnemu počitku. Hvala vsem prijateljem, sošolcem, sodelavcem in sorodnikom, ki ste nam stali ob strani v teh težkih trenutkih, darovali cvetje in sveče ter izrazili globoko sožalje. Še posebej pa bi se zahvalili gospodu župniku Gabrijelu Knezu za tolažilne besede in cerkveni obred, govorniku Feliks Knezu za ganljiv govor, moškemu pevskemu zboru Ksaver Meško za zapete žalostinke ter avtoprevoznikom za zadnje šofersko slovo.

Še enkrat vsem najlepša hvala!

Žena Jožica, sin David, hčerka Anja ter vsi žalujoči

**Marija Timošek**

15. novembra je minilo 22 let, odkar nas je zapustila draga žena, mama in babica

Marija Timošek iz Mislinje.

Čeprav že 22 let spiš v grobu, so naše misli vedno s teboj.

Za njo žalujejo: mož Lenart, hčerka Ema z družino, sinova Marjan in Stanko z družinami ter vnuki Jože, Srečko, Polonca, Ana in Sebastijan



Štefka Linasi



☆1947

†2006

Že več kot pol leta je minilo, odkar se je v osemindesetem letu starosti od nas poslovila naša draga sestra, mama, teta, babica in žena Štefka. Ostal je pust in prazen njen dom, zapuščen je njen vrt, ki ga je z veseljem

negovala. Za prvo pokojnino je nameravala nakupiti nove lonce za rože in obnoviti nasade cvetja ...

A jesenskih vrtnih pridelkov, ki jih je tako skrbno gojila celo leto, ni uspela pobrati, napadla jo je bolezen, ki je kljub prizadevanju zdravnikov in njenih domačih napredovala bliskovito hitro. Vseeno je še vedno imela vse pod nadzorom, svetovala je domačim, vedela je za vse. Ko je šla v bolnišnico na preiskave, ni slutila, da svetlega dne, 8. februarja, ne bo več dočakala. Njeno izčrpano telo je omahnilo v sen.

Rodila se je 30. decembra leta 1947 na veliki Šašlnovi kmetiji kot peti otrok. Zrasla je v prikupno in sramežljivo dekle. Izučila se je tudi šivanja. Vanjo se je zagledal sosedov sin Jože. Vzcvetela je medsebojna ljubezen in poročila sta se 6. junija leta 1971. Rodili so se jima štiri otroci, tri hčere in sin. Pridno so gospodarili, zgradili in obnovili so vsa poslopja, najprej hlev in potem hišo. Pri vseh delih je bila zraven in poskrbela je še za hrano.

Pregovor pravi: »Ko se poročiš, se v križe položiš.« Zanj je veljal. Na svoja mlada ramena je prevzela veliko dela, skrbi in odgovornosti in vseskozi so jo spremljale nesreče. Najbolj jo je prizadela nesreča tri in pol leta starega sina Matjaža, ki je ostal na invalidskem vozičku. Druga huda nesreča je obiskala to hišo, ko je Štefkin mož izgubil desno roko.

Poleg dela na polju, na vrtu, v hlevu in v kuhinji je morala streči bolnemu in vedno bolj betežnemu stricu Anzanu in nekaj let pozneje še bolnemu očetu in hudo bolni mami. Poleg tega je skrbela še za šoloobvezne otroke. Nekaj let je bila tudi ključarka v cerkvi sv. Danijela na Razborju.

Dekleta so ena za drugo odšla na svoje in ostala je sama za vse. Vso to bol je prenašala tiho in vdano, čeprav je imela iz leta v leto več skrbi; njeno srce je zdaj trepetalo še za vnuke, ko so silili na traktor k dediju ...

Skrbi in naporu so spodjedli njene korenine življenja, zato je tako mlada odšla od nas.

Velika množica ljudi se je s spoštovanjem poslovila od nje na razborskem pokopališču.

Ivan Sovinc



☆1927

†2006

*Umirilo se je srce,
zastal utrujen tvoj korak,
a v naših srcih vedno
bo ostal spomin
na tvoje pridne delovne roke.*

Ivan Sovinc se je rodil 16. julija leta 1927 na strmi Prelovski domačiji kot prvi otrok. Že v mladosti je rad pomagal doma pri kmečkem delu; vedel je, da bo nekoč gospodar posestva. Ko je odrasčal, je snoval, kako bo uredil to skopo, strmo kmetijo, pa je prišla druga svetovna vojna. Ivan, mlad fant, je pomagal partizanskim kurirjem in aktivistom in jih obveščal o premikih in položajih Nemcev. Najhuje je bilo leta 1945, tik pred koncem vojne, ko so se domači na svojem dvorišču znašli v križnem ognju. Šerčerjeva brigada je prišla z Razborja, Nemci pa iz Črne na Koroškem. V hudih bojih, ki so se vneli, so se domači zatekli v kletne prostore, a kaj, ko je začelo goreti gospodarsko poslopje. Ostalo jim je le to, kar so imeli na sebi.

Po osvoboditvi si je Ivan poiskal pridno gospodinjo Novakovo Marijo, sosedo, ki mu je pred 50 leti obljubila večno zvestobo. Obnovila sta domačijo, dobro gospodarila in kruha v družini nikoli ni manjkalo. V zakonu so se jima rodili trije sinovi in tri hčere, ki so pridno pomagali pri delu.

Čas je tekkel in Ivanu dotekel. Ko smo se 6. oktobra zbrali pri spomeniku padlih borcev, ni nihče slutil, da je zadnjič med nami. V soboto, 7. oktobra ga je pri delu zadela srčna kap. Žalostno so mu zapeli razborski zvonovi, saj se je poslovil eden najstarejših pevcev razborskega cerkvenega zbora, čigar srebrni bas je močno odmeval po cerkvi.

Od Ivana smo se poslovili 9. oktobra 2006 na razborskem pokopališču. Vsi, ki smo ga poznali, mu želimo, da mu bo lahka domača zemlja, ki jo je tako ljubil. Ženi in sinovoma ter ostalim sorodnikom izrekamo iskreno sožalje.

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega očeta, dedka in prijatelja

Ivana Sovinca, p. d. Prelovnika z Zgornjega Razborja,

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedu Mirku Triplatu ter vsem, ki ste nam pomagali v najtežjih trenutkih. Posebna zahvala gre Jožefu Pavliču in njegovi ženi, ki sta nam tako humano pomagala.

Hvala vsem, ki ste Ivana v tako lepem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, cvetje, sveče in svete maše. Hvala gospodu župniku Leopoldu Koratu za opravljen obred, za poslovilne besede na domu se zahvaljujemo govorniku Melhijorju Mazeju, Ivanu Glasenčniku pa za govor ob odprtem grobu. Hvala pevcem in pevkam za zapete žalostinke.

Žalujoci: žena Marija, sinovi Janko, Marjan, Drago z družinami ter hčere Ivica, Majda, Dragica z družinami. Vnučki bodo dedka močno pogrešali, saj so ga imeli zelo radi.

Viharnik

Viharnik

Jezikovne drobtinice: imena in priimki

Marta Krejan, prof.

Osebnostno ime ali **antroponim** je beseda ali več besed, ki se uporabljajo za razlikovanje oz. določevanje posameznega človeka. Osebnostno ime je lastno ime človeka in je dejansko zelo pomembno za nas, saj nas nekako zaznamuje in predstavlja našo identiteto vse življenje – samo pomislimo, kako nas prizadene in jezi, kadar smo obravnavani kot »številke«.

Osebnostna imena imajo navadno dva dela: rojstno (krstno) ime in družinsko ime, tj. priimek (obojih pa je lahko tudi po več:

Nataša Barbara Gračner, Milena Cigler Gregorin – z vezajem ali brez njega med obema priimkoma). Sprva so bila imena običajno enodelna, praviloma enobesedna (Homer, Valjehun, Samo), kasneje pa so se razvili še priimki; o tem, zakaj in kako so nastali le-ti, morda kdaj drugič, čeprav v glavnem najbrž vsi vemo, kako smo jih dobili.

Pri dvodelnih imenih, ki so v navadi danes, je pravilno zaporedje **ime priimek** (Marijan Mauko), čeprav v abecednih

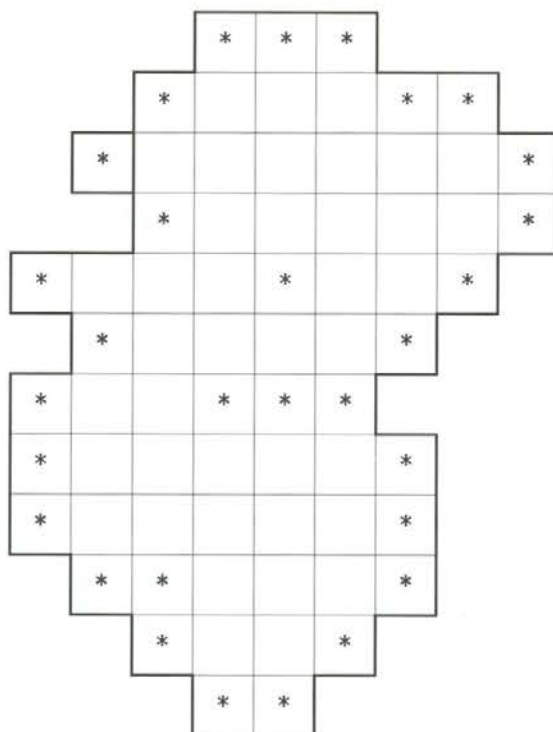
seznamih večinoma pišemo priimek pred imenom. V tem primeru je najbolje, če ju ločimo z vejico (Mauko, Marjan). Seveda vejice ne pišemo, kadar izpolnjujemo npr. obrazce ali kake druge listine, ki zahtevajo, da najprej napišemo priimek in potem ime, je pa pravilni vrstni red še posebej pomemben takrat, kadar je tudi priimek lahko ime (Jernej Damjan, Elton John ...).

Opažam, da nam večkrat povzroča težave sklanjanje imen in priimkov, zato čisto na

kratko še o tem. Pri moških sklanjamo ime in priimek (Marijan Mauko, Marijana Mauka, Marijanu Mauku ...), pri ženskah pa samo ime (Milena Cigler, Milene Cigler, Mileni Cigler ...). Če je priimek ženskega spola, lahko pri ženskah sklanjamo oboje (Ivana Kobilca, Ivane Kobilce, Ivani Kobilci ...). Imen, kot so Karmen, Mici, Ines ..., ne sklanjamo oz. so v vseh sklonih enaka (Karmen je/ni prišla, Karmen bom dala tvojo knjigo, Karmen vidim ...).

JESENSKA KRIŽANKA

- 2 ČRKI: ar in la NK
3 ČRKE: čar gos ion lik mar Noe ora
4 ČRKE: bruc Ibar Jama
5 ČRK: barok gaber Iljič Kaaba obala stric
6 ČRK: ime svetnika, ki dela iz mošta vino



Križanko sestavil: Zlatko Verzelak

Premetenka:

ROMAN VITO

Viharnik

izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d., Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec



GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

telefon: 02 88 43 332

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

direktor:

Silvo Pitržnik

glavna in odgovorna urednica:

Ida Robnik

uredniški odbor:

Ida Robnik, Brane Širnik,
Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Marta Krejan, Franc Jurač

lektorica:

Marta Krejan, prof.

idejna zasnova, grafično
oblikovanje in priprava za tisk:
Jože Repas, design

tisk:

ZIP Center d.o.o.
Ravne na Koroškem

avtor fotografije na naslovnici:
Tomo Jeseničnik

Na podlagi mnenja ministrstva za
informiranje z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega
znanja (tč. tarifne številke 3).

Popravki

Na napake v prejšnji številki Viharnika nas je opozorila go-spa Anica Meh, ki je na naslov uredništva poslala naslednje pismo:

"Ko sem danes prejela vašo revijo »Viharnik«, me je neprijetno presenetil podnapis pod slikama na strani 17 – citiram: »Na Pistotnikovi kmetiji na Završah nad Mislinjo so v

mesecu septembru proslavili prenovljeno kapelico z zanimivimi poslikavami.«.

Prvič: To ni Pistotnikova kmetija, temveč PRISTOVNIKOVA. Nekoč je bila tu pristava gradu Valdek in od takrat to ime. Pistotnikova kmetija pa je v Podgorju, ne v Završah. Drugič: Zapis o blagoslovitvi te kapele bi spadal pod sliko, na kateri je kapela, ne pa kar pod obe slike. Na prvi je namreč otvoritev silno težko pri-

čakovane in pomembne prido-bitve za kraj, namreč otvoritev odseka ceste, do vrha Završ, to je do šole. In to je toliko kraja-nov privabilo na proslavljanje. Saj ste za glavni naslov ja dali PROSLAVILI NOVE CESTNE PRIDOBITVE. Menim, da bi investitorju bilo potrebno dati priznanje tudi v vašo revijo, saj je bila gradnja tega odseka zelo zahtevna, ker je teren hribovit."

Uredništvo

Tradicionalno srečanje v Deželi škratov

Besedilo in fotografije: Stanko Hovnik

Na Gmajni pri Slovenj Gradcu so 7. in 8. oktobra letos spet zavladali škratje in zabavali naše najmlajše. Na Gmajno so jih nastanili Vzgojno varstveni zavod Slovenj Gradec, Turistično društvo Slovenj Gradec, družina Kragelnik in Kulturno društvo Ksaver Meško Sele-Vrhe.

Prvi dan, 7. oktobra, so otroci, starši, vzgojiteljice, družine in skupine po 10. uri združili moči in gradili škratove hišice. Izdelovali so jih iz naravnih materialov. Od 13. ure dalje pa

so bila poleg nastajanja škratove vasi na ogled še druga zanimiva dogajanja v Deželi škratov: škratov gozd z novimi liki iz ljudske domišljije, ponudba škratovih dobrot na stojnicah, ustvarjalne delavnice, kjer so se najmlajši lahko udeležili raznih iger, za vse obiskovalce pa je bil pripravljen družabni program.

Pri gradnji škratove vasi je sodelovalo okrog 650 staršev in otrok, ki so se pripeljali z avtobusi in osebnimi avtomobili iz raznih krajev Slovenije. V nedeljo od 13. ure dalje je

bila na ogled razstava izdelkov sobotnega ustvarjanja. Obiskovalci so si ogledali škratov gozd, obiskali coprnico Zofko v njenem domovanju, se udeležili škratovih iger, napasli domišljijo na škratovi tržnici ter pokušali škratove dobrote. V osrednjem programu nedeljskega popoldneva so sodelovale kulturne skupine z Gmajne in s Sel. Škratova deklica je prebrala pesem Stanka Hovnika, ki govori o tem, kako gleda na to lepo deželico. Deželo škratov, ki jo je letos v dveh dneh obiskalo preko 3000 lju-

di, je tokrat obogatila tudi Ajdovska deklica.

Sodobni človek vse bolj spozna pomen gibanja in rekreacije v naravi, hkrati pa ob tem obuja spomin na otroštvo in pripovedi babic in dedkov. Pot v Deželo škratov na svojevrsten način povezuje preteklost s sedanjostjo, domišljijo, spomine in stvarnost, opominja na bitja, o katerih so pripovedovali naši predniki, in nas opozarja ne vse lepo in vznemirljivo v naravnem okolju.



Gregor Kragelnik kot škratov minister in Cvetka Kragelnik kot mati narava



Škratova deklica bere pesem



Ajdovska deklica, nova prijateljica škratov



Škratove hišice iz naravnih materialov



V škratovi deželi pečejo kostanj.



Pohod škratov na prireditveni prostor



Zelišča za zdravje naših otrok je ponujala poznana zeliščarka Fanika Jeromel.



Spominki in dobrote iz Dežele škratov



Program na prireditvenem prostoru so vodili škрати



Graditelji škratove dežele

